

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра банківської справи

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Оцінювання ефективності діяльності фінансової установи

Студентки 2 курсу 9м групи
спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування» спеціалізації
«Фінансове посередництво»

Денкової Ганни
Миколаївни

Науковий керівник
канд. екон. наук, доцент

Еркес Олена Євгенівна

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук, MBA

Жураховська Людмила
Валентинівна

Київ – 2021

Київський національний торговельно-економічний університет

Факультет Фінансів та обліку

Кафедра Банківської справи

Освітній ступінь Магістр

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Спеціалізація Фінансове посередництво

Затверджую

Зав. кафедри

Шульга Наталія Петрівна

докт. екон. наук, професор

« ___ » _____ 2020 р.

Завдання

на випускнй кваліфікаційнй роботу (проект) студентів

Денкової Ганни Миколаївни

(прізвище, ім'я, по батьковій)

1. Тема випускнй кваліфікаційнй роботи (проект)
«Оцінювання ефективності діяльності фінансової установи».

Затверджена наказом ректора від «04» листопада 2020 р. № 3286

2. Строк здачі студентом закінченого роботи (проект) «22» листопада 2021р.

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи (проект)

Мета роботи (проект) вивчення теоретичних засад ефективності діяльності фінансової установи, оцінка показників ефективності діяльності фінансової установи, дослідження іноземного досвіду та розробка пропозицій щодо підвищення рівня ефективності діяльності фінансової установи.

Об'єкт дослідження ефективність діяльності фінансової установи.

Предмет дослідження інструменти та показники, що використовуються для оцінки ефективності діяльності фінансової установи.

4. Консультанти по роботі (проект) із зазначенням розділів, за якими здійснюється консультування:

Розділ	Консультант (прізвище, ініціали)	Підпис, дата	
		Завдання видано	Завдання виконано

5. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (проекту) (перелік питань за кожним розділом)

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВОЇ УСТАНОВИ

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВОЇ УСТАНОВИ

2.1 Аналіз показників прибутковості та ризиків фінансової установи

2.2 Аналіз показників достатності капіталу фінансової установи

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВОЇ УСТАНОВИ

3.1 Іноземний досвід оцінки ефективності діяльності фінансової установи

3.2 Шляхи підвищення рівня ефективності діяльності фінансової установи

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

6. Календарний план виконання роботи (проекту)

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	2	3	4
1.	Узгодження плану та оформлення завдання	до 24.12.2020	24.12.2020
2.	Подання статті на кафедру	до 01.03.2021	01.03.2021
3.	Вступ. Розділ 1	до 20.04.2021	18.04.2021
4.	Розділ 2	до 22.06.2021	25.06.2021
5.	Розділ 3. Висновки	до 01.10.2021	01.10.2021
6.	Подання роботи (всі розділи, додатки) на кафедру	до 22.10.2021	22.10.2021
7.	Попередній захист робіт	до 02.11.2021	02.11.2021
8.	Подання завершеної (переплетеної) роботи та електронної версії в ПДФ форматі	до 22.11.2021	22.11.2021

7. Дата видачі завдання « ___ » _____ 20__ р.

8. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)
канд. екон. наук, доцент Еркес О.Є.
(*прізвище, ініціали, підпис*)

9. Керівник проектної групи
(гарант освітньої програми) канд. екон. наук, доцент Жураховська Л.В.
(*прізвище, ініціали, підпис*)

10. Завдання прийняв до виконання студент Денкова Г.М.
(*прізвище, ініціали, підпис*)

11. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Випускна кваліфікаційна робота студентки Денкової Г.М. виконана на досить актуальну на сьогодні тему «Оцінювання ефективності діяльності фінансової установи». За своїм змістом робота відповідає затвердженій темі та плану. Крім того, виконана випускна кваліфікаційна робота відповідає вимогам до оформлення випускних кваліфікаційних проектів.

За змістом представлена випускна кваліфікаційна робота є завершеним дослідженням, містить обґрунтовані висновки, що підтверджують результати роботи. В роботі автором досліджено теоретичні та практичні засади оцінювання ефективності фінансової установи. Особливої уваги заслуговує дослідження автором світового досвіду оцінки ефективності діяльності фінансової установи та розробка окремих пропозиції щодо адаптації деяких положень іноземного досвіду в Україні з метою підвищення рівня ефективності діяльності фінансових установ.

Робота проілюстрована достатньою кількістю графічних елементів, зокрема рисунків та таблиць, що демонструють результати дослідження.

В цілому, випускна кваліфікаційна робота студентки Денкової Г.М. відповідає вимогам та може бути рекомендована до захисту в Екзаменаційній комісії, а її автор заслуговує на позитивну оцінку.

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту) _____
(*підпис, дата*)

Відмітка про попередній захист _____

(ПІБ, підпис, дата)

12. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу (проект)

Випускна кваліфікаційна робота (проект) студентки _____ Денкової Г.М. _____

(прізвище, ініціали)

може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Керівник проектної групи

(гарант освітньої програми) _____

(прізвище, ініціали, підпис)

Завідувач кафедри _____

(підпис, прізвище, ініціали)

« _____ »

20 _____

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВОЇ УСТАНОВИ	6
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВОЇ УСТАНОВИ НА ПРИКЛАДІ АТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК»	15
2.1. Аналіз показників прибутковості та ризиків фінансової установи	15
2.2. Аналіз показників достатності капіталу фінансової установи	32
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВОЇ УСТАНОВИ	37
3.1. Іноземний досвід оцінки ефективності діяльності фінансової установи .	37
3.2. Шляхи підвищення рівня ефективності діяльності фінансової установи	42
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	53
ДОДАТКИ	57

ВСТУП

Актуальність дослідження. В умовах економічної та фінансової нестабільності, наявності політичних проблем, впливу кризових явищ, зростання конкуренції на ринку фінансових послуг, підвищення ефективності діяльності є першочерговим завданням будь-якої фінансової установи. Підвищення рівня ефективності діяльності фінансової установи призведе до досягнення основної мети фінансової установи – збільшення прибутку та мінімізації витрат. Цьому сприятимуть високі показники прибутковості, задоволення потреб споживачів, розширення переліку наданих послуг, вдосконалення управління, зміцнення позицій установи на ринку фінансових послуг, своєчасне реагування на вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовища.

Серед науковців, які присвятили свої праці оцінці ефективності діяльності фінансових установ, є чимало провідних вітчизняних вчених, зокрема: Маслак Н. Г. [2], Галайко Н. Р. [8], Хайлук С. О. [9], Герасимович А. М. [10] та ін. Однак методика оцінки ефективності діяльності фінансових установ ще потребує вдосконалення, адже більше уваги присвячується оцінці ефективності діяльності банків порівняно з іншими фінансовими установами.

Метою дослідження є вивчення теоретичних засад ефективності діяльності фінансової установи, дослідження та оцінка показників ефективності діяльності фінансової установи, дослідження іноземного досвіду та розробка пропозицій щодо підвищення рівня ефективності діяльності фінансової установи. Для досягнення цієї мети були сформульовані такі **завдання**:

- вивчити економічну сутність ефективності діяльності фінансової установи та визначити фактори, що на неї впливають;
- дослідити інформаційну базу та методичні підходи до оцінки ефективності діяльності фінансової установи;

- здійснити загальну оцінку ефективності діяльності АТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК»;
- дослідити іноземний досвід та сформулювати пропозиції щодо покращення ефективності діяльності фінансової установи.

Об'єктом дослідження є ефективність діяльності АТ «Креді Агріколь Банк», **предметом дослідження** виступають інструменти та показники, що використовуються для оцінки ефективності діяльності фінансової установи.

Методи дослідження. При написанні даної роботи були використані наступні методи: аналіз та синтез (визначення сутності ефекту, ефективності та ефективності діяльності фінансової установи, характеристика методів оцінки ефективності діяльності); абстрактно-логічний – для аналізу фахової літератури, теоретичного узагальнення й формування висновків щодо сутності ефективності діяльності фінансової установи.

Інформаційною базою є теоретичні положення економічної науки, праці українських учених з питань ефективності діяльності фінансової установи, періодичні видання, електронні джерела Інтернет-мережі, нормативно-правова інформація, фінансова звітність АТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК».

Практичне значення одержаних результатів. Отримані результати, практичні рекомендації та пропозиції можуть бути використані фінансовою установою при оцінюванні ефективності діяльності та розробці методів її покращення.

Особистий внесок магістра. Випускна кваліфікаційна робота є самостійним завершеним дослідженням автора.

Публікації. Окремі результати дослідження знайшли відображення в науковій статті: Денкової Г. М. Теоретичні та нормативно-правові аспекти оцінки ефективності діяльності фінансової установи//Фінансові установи в умовах глобальних дисбалансів: зб. наук. ст. студ. денної форми навчання /

відп. ред. Н.П. Шульга. – К.: Київ. нац. торг. - екон. ун-т, 2021. – 386 с.
(С.287-292).

Обсяг та структура роботи. Робота складається з 3 розділів, вступу, висновків та пропозицій, списку використаних джерел та додатків. Обсяг роботи складає 52 сторінки. В роботі представлено 15 таблиць, 3 рисунка, 11 додатків та використано 36 наукових джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВОЇ УСТАНОВИ

У сучасних умовах ефективно організована фінансова система є запорукою стійкого економічного зростання і відіграє важливу роль у подальшому розвитку економіки кожної держави.

Для забезпечення виконання своїх функцій та досягнення стратегічних та тактичних цілей, фінансові установи надають різні види фінансових послуг, постійно намагаючись збільшувати їх кількість та підвищувати якість. Також фінансові установи запроваджують новітні фінансові технології, цілеспрямовано наближаються до рівня розвитку фінансових послуг у розвинених країнах.

Всі заходи щодо удосконалення ведення діяльності, залучення більшої кількості клієнтів, максимізація прибутку та мінімізації витрат, направлені на досягнення основного завдання фінансових установ – підвищення ефективності своєї діяльності. Адже низька ефективність фінансової діяльності свідчить про неефективні дії з боку менеджменту фінансової установи, повільні темпи розвитку, ризиковість діяльності та низький рейтинг порівняно з конкурентами. Якщо не вживати заходів, такі тенденції можуть серйозно впливати на фінансові результати фінансової установи, відтік клієнтів, імідж та призвести до банкрутства.

Поняття «ефективність діяльності фінансової установи» на сьогоднішній день є однією із основних характеристик дохідності та результативності ведення бізнесу, що сприяє його успішному функціонуванню та розвитку на ринку фінансових послуг. Для того, щоб з'ясувати економічну сутність поняття «ефективність діяльності фінансової

установи», визначимо наукові підходи вчених щодо трактування понять «ефект» та «ефективність» (табл.1.1).

Таблиця 1.1

Визначення поняття «ефект» у роботах науковців*

№	Автор	Визначення поняття «ефект»
1.	Н.Г. Маслак[2]	є абсолютним показником результату будь-якої дії чи діяльності. Ефектом характеризується будь-яка взаємодія, котра дає результат
2.	Ю.С. Цемашко [3]	наслідки впливу певного економічного процесу, впливу окремих структурних елементів на результативність функціонування економічної системи
3.	Н. Шпанковська [4]	корисний результат діяльності, зиск від неї, який обчислюється як різниця між доходом від діяльності та витратами на її здійснення

*Примітка: розроблено автором на основі джерел: [2-4].

Таким чином, проаналізувавши думки вчених, можна дійти висновку, що ефектом виступає прибуток, який фінансова установа отримує у процесі здійснення своєї діяльності. Прибуток розраховується як різниця між доходами та витратами, скоригована на відсоток податку на прибуток. Але необхідно зазначити, що збиток також є ефектом, який показує, що отримані витрати перевищують доходи і є сигналом до змін в управлінні активами та пасивами та політики фінансової установи.

Для того, щоб дослідити ефективність діяльності, необхідно враховувати не тільки ефект, який досягається, а і таке поняття як «ефективність» (табл.1.2).

Таблиця 1.2

Визначення поняття «ефективність» у роботах науковців*

№	Автор	Визначення поняття «ефективності»
1.	Т. С. Морщенок [4]	по-перше, результативність діяльності, що характеризується відношенням отриманого економічного ефекту до витрат ресурсів, які зумовили отримання цього результату; по-друге, комплексну оцінку результатів використання всіх видів ресурсів; по-третє, міру досягнення поставлених цілей.
2.	Н. Шпанковська [5]	співвідношення результату або ефекту будь-якої діяльності і витрат, пов'язаних з її виконанням.
3.	Т. В. Погорелова[6]	являє собою співвідношення витрат ресурсів і результатів, які виходять від використання перших.

*Примітка: розроблено автором на основі джерел: [4-6].

Отже, розглянувши думки науковців, можемо дійти висновку, що ефективність – це отримання максимального прибутку від успішної діяльності фінансової установи за рахунок мінімального використання ресурсів.

Оцінюючи ефективність фінансової установи, часто вживають поняття «результативність». Пітер Друкер зазначав, що існує відмінність між ефективністю та результативністю: «результативність» (effectiveness) означає «робити правильні речі» (doing the right things), а «ефективність» (efficiency) – «робити речі правильно» (doing things right) [7].

Тому, дослідивши поняття «ефект» і «ефективність», пропонуємо наступне тлумачення категорії «ефективності діяльності фінансової установи», як успішне досягнення максимальних фінансових результатів шляхом забезпечення цільового рівня фінансових показників банку при помірному рівні ризику з метою реалізації глобальної стратегії фінансової установи.

Визначаючи ефективність діяльності фінансової установи, необхідно значну увагу приділити факторам, які на неї впливають.

Ефективність діяльності установи піддається впливу як внутрішніх, так і зовнішніх факторів. Внутрішні фактори безпосередньо впливають на діяльність фінансової установи, вони є контрольованими, адже беруть свій початок саме у фінансовій установі. Зовнішні фактори, в свою чергу, є неконтрольованими. До зовнішніх факторів належать ті, які не залежать від діяльності фінансової установи, однак деякі з них можуть здійснювати суттєвий вплив на результати її діяльності.

До першої групи чинників належать:

- економічні фактори (обсяг і структура ресурсної бази, рівень капіталізації фінансової установи, обсяги витрат, ефективність використання ресурсів);
- технологічні фактори (рівень технологічного супроводження операцій фінансової установи, використання новітніх фінансових технологій);

- соціальні фактори (соціальний захист працівників, рівень заробітної плати, наявність додаткових доплат);
- управлінські фактори (організаційна структура та функціональна побудова, організація фінансового менеджменту, наявність філійної мережі, наявність розробленої стратегії діяльності фінансової установи на конкретний період, швидкість реагування менеджменту на зміни умов фінансової діяльності);
- маркетингові фактори (рекламна діяльність, спектр пропонованих продуктів, швидкість та якість обслуговування, досвід роботи та діловий імідж фінансової установи).

До зовнішніх факторів належать:

- законодавчо-правові та адміністративні фактори (рівень стабільності та досконалості нормативно-правових документів, механізм формування та розподілу прибутку, процедура реєстрації та ліцензування фінансової діяльності, політична ситуація в країні);
- ринкові фактори (рівень інфляції, загальноекономічна ситуація в країні, рівень розвитку фінансової системи, конкуренція у фінансовому секторі, попит і пропозиція на фінансові ресурси та ціни на них, довіра клієнтів до фінансової системи);
- комерційно-ділові фактори (характер взаємовідносин з іншими фінансовими установами, характер ділових контактів із клієнтами, наявність зв'язків із зарубіжними інвесторами і партнерами, співпраця з НБУ та НКЦПФР);
- регіональні фактори (рівень економічного розвитку регіону в якому працює фінансова установа, взаємовідносини з регіональними органами влади, географічне розташування фінансових установ, наявність і стан розвитку економічної та фінансової інфраструктур) [8].

Система аналізу ефективності діяльності фінансової установи складається з об'єкта та суб'єкта аналізу, технологій та інструментів, взаємодія яких направлена на досягнення її цілей та завдань. До об'єктів

аналізу можна віднести такі фінансові показники як: доходи, витрати, прибуток, достатність капіталу, ризику та ін.

Результати оцінки ефективності діяльності фінансової установи цікавлять велике коло користувачів, які виступають суб'єктами, серед яких можна виділити зовнішні та внутрішні (табл.1.3).

Таблиця 1.3

Суб'єкти оцінки ефективності діяльності фінансової установи*

Суб'єкти	Параметри оцінки ефективності діяльності
<i>Зовнішні суб'єкти</i>	
НБУ та НКЦПФР як регулятори діяльності фінансових установ	Дотримання нормативів, які характеризують фінансовий стан установи.
Науковці	Предметом дослідження виступають методологічні основи.
Партнери та конкуренти	Фінансовий стан установи.
Рейтингові агентства та аудиторські фірми	Ефективності функціонування фінансової установи. Перевірка і аналіз фінансового стану фінансової установи.
Реальні та потенційні клієнти фінансової установи	Фінансовий стан установи, надійність та прозорість діяльності фінансової установи. Тарифи та умови фінансових продуктів.
<i>Внутрішні суб'єкти</i>	
Керівництво	Ефективність роботи фінансової установи. Рейтинги фінансової установи. Недоліки діяльності та шляхи підвищення ефективності діяльності. Рівень ефективності прийнятих управлінських рішень та розробленої політики діяльності.
Власники	Розмір оптимального прибутку на вкладений ними капітал.
Акціонери	Фінансовий стан фінансової установи. Розмір дивідендів.
Працівники фінансової установи	Результати діяльності, адже отримані фінансові результати виступають джерелом матеріальних заохочень у вигляді премій.
Внутрішні аудиторські служби та департамент обліку та звітності	Перевірка і аналіз фінансового стану фінансової установи.

* Примітка: складено автором на основі власних суджень.

Успішна оцінка ефективності діяльності залежить від якості інформаційного забезпечення, на основі якого здійснюється така оцінка. До зовнішнього інформаційного забезпечення оцінки ефективності діяльності фінансової установи належить:

- нормативно-правова база (Закони, постанови, інструкції), зокрема:

- Закони України «Про банки і банківську діяльність» та «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг»;
- Постанова «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з надання фінансових послуг (крім професійної діяльності на ринку цінних паперів)»;
- План рахунків бухгалтерського обліку банків України. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України;
- Інструкції «Про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України» та «Щодо подання звітності учасниками ринку небанківських фінансових послуг до Національного банку»;
- Правила організації статистичної звітності, що подається до Національного банку України;
- дані офіційних сайтів та публічна фінансова звітність фінансових установ-конкурентів.

До внутрішнього інформаційного забезпечення належать всі види директивної, нормативної, облікової, фінансової, довідкової та методичної інформації, яка розроблена фінансовою установою. Крім того базовою інформацією для фінансового аналізу діяльності є дані з наступних джерел:

- плани та прогнози на відповідний рік щодо прибутків та збитків;
- публічна фінансова звітність фінансових установ (табл.1.4).

Таблиця 1.4

Перелік фінансової звітності для оцінки ефективності діяльності фінансової установи

<u>№</u>	<u>Назва звітності</u>	<u>Періодичність подання</u>	<u>Призначення для оцінки ефективності діяльності</u>
<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>
1.	Звіт про фінансовий стан (Баланс) (Проміжний скорочений звіт про фінансовий стан (Баланс))	Щорічний (щоквартальний)	Відображає активи, зобов'язання та власний капітал на кінець періоду для розрахунку відносних показників

Продовження табл.1.4

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>
2.	Звіт про прибутки та збитки та інший сукупний дохід (Звіт про фінансові результати) (Проміжний скорочений звіт про прибутки та збитки (Звіт про фінансові результати))	Щорічний (щоквартальний)	Відображає величину доходів та витрат, фінансового результату та чистого прибутку фінансової установи
3.	Звіт про управління	Щорічний	Відображає фінансову та нефінансову інформацію, що характеризує фінансовий стан, результати діяльності та перспективи розвитку фінансової установи

* Примітка: складено автором на основі власних суджень.

Так як ми вже з'ясували, що існує достатня велика кількість суб'єктів оцінки ефективності діяльності фінансової установи, то і існує перелік методів, які використовуються для оцінювання. Зовнішні суб'єкти володіють тільки публічною інформацією про діяльність установи, тому вибраний метод має включати розрахунки, для яких необхідна тільки відома їм інформація. Внутрішні суб'єкти можуть володіти всією інформацією щодо діяльності фінансової установи, тому можуть більш точно оцінити її ефективність, використовуючи більш точні методи та більш складні розрахунки.

Хайлук С.О. поділяє методи, які використовуються для оцінки ефективності діяльності фінансової установи, на три групи:

- підхід фінансових коефіцієнтів та техніко-економічних показників;
- параметричні методи, що базуються на економетричному аналізі й потребують визначення функціональної форми виробничої функції банку або функцій витрат, прибутків, доходів;
- непараметричні методи, що використовують математичне програмування і не потребують визначення функціональної форми виробничих залежностей [9].

Розглянемо перший метод, який полягає в оцінці ефективності діяльності фінансової установи на основі розрахунку коефіцієнтів протягом певного періоду часу (Додаток А).

Показники ефективності розраховують за результатами діяльності фінансової установи за рік. Розраховані показники дають можливість більш детально оцінити фінансовий стан установи, ніж використовуючи тільки абсолютні значення доходів, витрат та чистого прибутку.

У вітчизняній практиці для оцінки результатів господарської діяльності традиційним у використанні є саме метод фінансових коефіцієнтів. Це пояснюється тим, що в більшості випадків, ефективність розглядається як рівень досягнення в короткостроковій перспективі певних фінансових показників, таких як прибуток, рентабельність тощо, або як ступінь задоволення інших інтересів власників даної організації [11].

Метод фінансових коефіцієнтів є найпоширенішим, простим для розрахунку та доступним для всіх суб'єктів оцінки діяльності фінансової установи.

Одним із недоліків методу фінансових коефіцієнтів є складність їх використання для порівняння ефективності різних компаній, що спонукало науковців до розроблення нових альтернативних підходів [12].

До параметричних методів (parametric methods) Хайлук С.О. відносить: метод найменших квадратів (Ordinary Least Squares (OLS)), метод корегованих найменших квадратів (Corrected Ordinary Least Squares (COLS)), метод стохастичної границі (Stochastic Frontier Approach (SFA)), метод без специфікації розподілу (Distribution-Free Approach ((DFA)), метод щільної границі (Thick Frontier Approach (TFA)). До непараметричних методів (non-parametric methods) відносяться: аналіз поверхні обгортання (DataEnvelopmentAnalysis (DEA)), метод вільного розташування оболонки (Free Disposal Hull (FDH)) та індекси продуктивності (Productivity Indexes) [9].

Завершаючий етап оцінювання діяльності фінансової установи залежить від суб'єкта, який здійснює оцінку. Внутрішні аудиторські служби та департамент обліку та звітності узагальнюють результати, формують висновки, керівництво разом з відповідними підрозділами розробляють та затверджують рекомендації щодо підвищення ефективності діяльності або приймають рішення, що установа має високий рівень ефективності. Працівники, клієнти, рейтингові агентства, аудиторські служби, партнери і конкуренти узагальнюють отримані результати та роблять певні висновки щодо діяльності установи, виходячи з того, яку мету вони ставили перед собою, проводячи оцінювання установи. Регулятори фінансових установ на основі отриманих результатів можуть надати коментарі та зауваження, або застосувати заходи впливу щодо певної фінансової установи.

Отже, дослідивши економічну сутність поняття «ефективність діяльності фінансової установи», можна дійти висновку, що дана категорія виступає визначальною характеристикою діяльності фінансової установи. Ефективність діяльності фінансової установи як економічна категорія показує відповідність фактичного результату бажаному, тобто, це рівень досягнення мети установи та її здатність до життєдіяльності на фінансовому ринку.

Система оцінювання ефективності діяльності фінансової установи включає мету, об'єкт, внутрішні та зовнішні суб'єкти аналізу. Інформаційною базою для аналізу є нормативно-правова інформація (закони, постанови, інструкції), дані офіційних сайтів та публічна фінансова звітність фінансових установ-конкурентів, що виступають зовнішнім інформаційним забезпеченням. Плани та прогнози на відповідний рік щодо прибутків та збитків, публічна фінансова звітність – внутрішнє інформаційне забезпечення. Вибір методу фінансових коефіцієнтів, параметричного або непараметричного методу залежить від суб'єкта та мети оцінки ефективності фінансової установи.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВОЇ УСТАНОВИ НА ПРИКЛАДІ АТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК»

2.1. Аналіз показників прибутковості та ризиків фінансової установи

На сьогоднішній день банки приймають раціональні рішення у напрямку розширення банківських послуг та запровадження широкого спектру нетрадиційних банківських послуг та операцій з метою залучення більшої кількості клієнтів та досягнення основної мети будь-якої фінансової установи – отримання більшого прибутку при мінімальних затратах. Тому рівень прибутковості відіграє суттєве значення у функціонуванні банку, визначає його рейтинг серед банків України, надійність та життєздатність, прихильність клієнтів, дозволяє збільшувати обсяг та покращувати якість наданих послуг, розвивати банківські технології і мати статус кращого банку для своїх клієнтів.

Прибутковість виступає однією з основних складових ефективності діяльності фінансової установи, тому пропонуємо здійснити аналіз прибутковості банку з іноземним капіталом АТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК».

АТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК» – це сучасний універсальний банк та найстарший іноземний банк в Україні. Власником банку є одна з найбільших фінансових груп світу – Credit Agricole (Франція)[13].

Креді Агріколь Банк працює на фінансовому ринку України з 1993 року та пропонує повний спектр банківських послуг корпоративним клієнтам та фізичним особам, включаючи преміум-клієнтів[13]. Згідно з класифікацією Національного банку України, Креді Агріколь Банк належить до групи

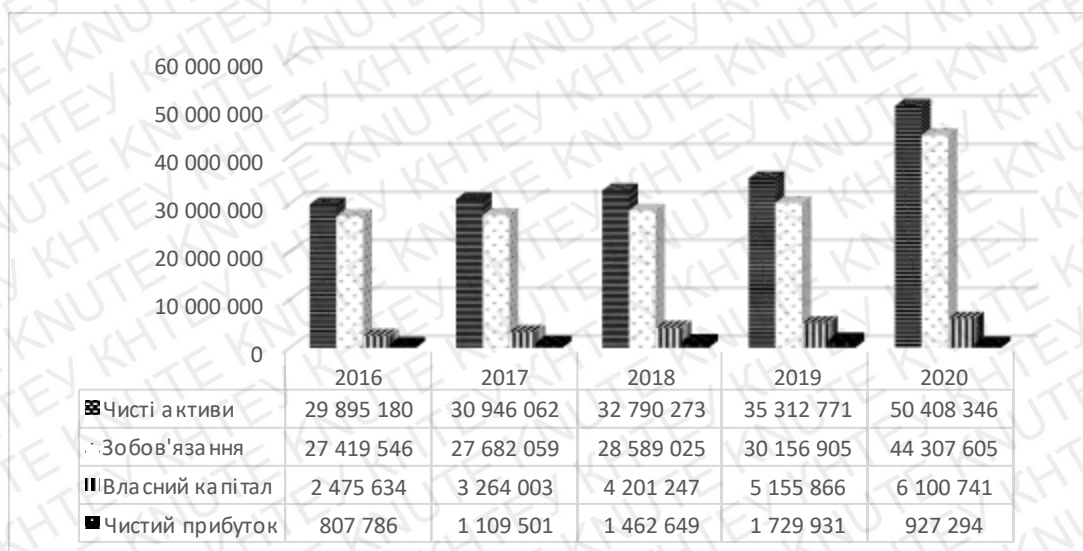
найбільших банків і займає 9 місце за обсягом активів серед банків України[13].

Креді Агріколь Банк належить до найнадійніших та найстабільніших банків в Україні, про що свідчать найвищий можливий національний довгостроковий рейтинг Fitch в Україні – AAA, лідерські позиції в рейтингах стійкості банків, надійності банківських вкладів, а також відзнаки провідних українських періодичних видань[13].

Завдяки підтримці сильного акціонера Креді Агріколь Банк є одним з найбільш ефективних і стабільних банків України [13].

Пропонуємо розрахувати показники прибутковості діяльності банку за останні п'ять років, оцінити динаміку отриманих значень та порівняти їх з оптимальними значеннями, які визначені на підставі міжнародної та вітчизняної банківської практики, а також рекомендацій Національного банку України і знайшли своє відображення у Методології рейтингової оцінки комерційного банку рейтингового агентства «ІВІ – Рейтинг» [14].

Перед тим, як розрахувати показники, пропонуємо розглянути результати діяльності банку за останні п'ять років (рис.2.1).

*Рис. 2.1. Основні показники діяльності Креді Агріколь Банку за 2016-2020 рр. (тис грн)**

**Примітка: складено автором на основі даних з НБУ[15].*

Отже, за останні п'ять років спостерігається збільшення обсягів усіх показників (окрім чистого прибутку за 2020 рік). Тому пропонуємо розглянути як зміна показників вплинула на прибутковість банку та його ефективність загалом.

До основних показників, які характеризують прибутковість банку, належать:

1. прибутковість активів(ROA);
2. прибутковість капіталу(ROE);
3. прибутковість витрат (ПВ);
4. чистий серед (ЧС);
5. чиста процентна маржа (ЧПМ).

Розрахунки показників наведено у додатку Б.

Показник прибутковості активів (ROA) відображає внутрішню політику банку, професіоналізм його менеджерів, які підтримують оптимальну структуру активів і пасивів з погляду доходів і витрат [10].

Оптимальне значення цього показника 1% і вище. Банк дотримується оптимального значення показника, але за 2020 рік показник ROA знизився на 3,06 п.п. (62,45%), що пов'язано зі значним зменшенням чистого прибутку банку на 802 637 тис грн (46,40%). Креді Агріколь за результатами 2020 року зафіксував чистий прибуток в обсязі 927 294 тис грн попри кризу та структурне падіння процентних ставок, до якого підштовхнуло зниження облікової ставки з 13,5% до 6%. Якщо порівнювати з 2019 роком, то на результат, без сумніву, вплинуло замороження економіки через жорсткий карантин протягом двох місяців і дуже зважений підхід до оцінювання ризику. Проте Креді Агріколь залишається у ТОП-10 банків за показником чистого результату на українському ринку [13].

Активи у свою чергу зросли на 15 095 575 тис грн (42,75%), що також вплинуло на зниження показника прибутковості активів.

Показник прибутковості капіталу (ROE) характеризує ефективність використання банком власного капіталу. Даний коефіцієнт показує, скільки чистого прибутку припадає на 1 грн капіталу банку і характеризує економічну віддачу капіталу. У світовій практиці прибутковість капіталу є основним показником ефективності діяльності банку [10] (Додаток Б).

Банк працює ефективно в тому разі, коли значення показника не менше 15%. За результатами 2020 року та у минулі чотири роки Креді Агріколь Банк працював ефективно. Криза у сфері охорони здоров'я вплинула на фінансові результати банку, тому у 2020 році спостерігається погіршення показників прибутковості банку, що також стосується показника ROE, який за минулий рік знизився на 18,35 п.п. (54,70%). На значення показника прибутковості капіталу вплинуло значне зменшення обсягу чистого прибутку, як раніше було згадано.

Показник прибутковості витрат (ПВ) характеризує рівень віддачі витрат банку й оцінює суму прибутку, що припадає на одиницю витрат [10] (Додаток Б).

2020 рік позначився не тільки зменшенням доходів у банківській сфері, а і збільшенням витрат. Сукупні витрати Креді Агріколь Банку зросли на 882 146 тис грн (54,43%). У 2020 році банк дотримувався завбачливого підходу до управління ризиком, сформувавши суму резервів 516 349 тис грн, головним чином для покриття очікуваних кредитних ризиків. Також зросли адміністративні та інші операційні витрати, переважно через суттєве збільшення інших витрат. Додаткові витрати пов'язані з COVID-19 та інвестиціями у рамках Середньострокового плану розвитку до 2022 року, які банк не призупинив навіть в період кризи. У 2020 році фокус операційних витрат змістився на підтримку клієнтів банку, забезпечення потреб команди банку і підтримку операційної ефективності на належному рівні [13].

Чистий спред (ЧС) характеризує рівень узгодженості процентної політики банку за кредитними і депозитними операціями. Він дозволяє

оцінити відсотковий розподіл, тобто абсолютну відсоткову різницю між вартістю залучених пасивів і доходністю розміщення активів – різницю між двома цінами на ресурси без співвідношення об'ємів [14] (Додаток Б).

За допомогою чистого спреду визначається необхідна мінімальна різниця між ставками за активними і пасивними операціями, яка дасть змогу банку покрити витрати, але не принесе прибутку (мінімальне значення показника 0). Оптимальне значення показника не менше 1,25 % [10].

За результатами п'яти років банк дотримується оптимального значення показника чистого спреду.

Чиста процентна маржа (ЧПМ) дає змогу оцінити здатність банку утворювати чистий процентний дохід, використовуючи загальні активи. До деякої міри можна вважати, що цей показник характеризує ефективність структури активів банку [10] (Додаток Б).

Аналізуючи чисту процентну маржу, слід брати до уваги її призначення: маржа слугує для покриття витрат банку і ризиків, у тому числі й інфляційного, створення прибутку, покриття договірних угод. Оптимальним значенням показника є 4,5 %. Зменшення процентної маржі сигналізує про загрозу банкрутства. Основними причинами зменшення процентної маржі є: зниження процентних ставок за кредитами, подорожчання ресурсів, скорочення питомої ваги дохідних активів у загальному їх обсязі та хибна процентна політика [10].

Креді Агріколь Банк дотримується оптимального значення процентної маржі, але значення у 2020 році зменшилося у зв'язку зі збільшенням обсягів активів та зменшенням процентного доходу банку. Але що банку загрожує банкрутство сказати не можемо, адже коронакриза вплинула на всю фінансову систему та на результати діяльності фінансових установ.

Окрім показників, які характеризують прибутковість діяльності банку, можемо розрахувати показник ефективності роботи банку (структури доходів та витрат).

Коефіцієнт ефективності діяльності банку – кількісний відносний показник, який дозволяє визначити величину ефекту на одиницю затрат. Оптимальне значення – не менше 120% [14] (Додаток Б).

У 2020 році доходи зменшилися на 113 933 тис грн (3,05%), а витрати зросли на 882 146 тис грн (54,43%), тому спостерігається зменшення коефіцієнту ефективності діяльності (Кеф. д.) на 85,78 п.п. (37,22%). Але не зважаючи на погіршення ситуації, отримані результати знаходяться в межах допустимого.

Наступним кроком буде розрахунок показників структури балансу банку, до яких належить K_1 (доля доходних активів в чистих активах). Коефіцієнт характеризує питому вагу доходуутворюючих активів у складі активів банку, тобто ефективність використання активів. Оптимальне значення має знаходитись в межах 70% - 80% [14] (Додаток Б).

До доходних активів Креді Агріколь Банку відносяться фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток, кошти в інших банках, кредити та заборгованість клієнтів, цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю та інвестиційна нерухомість. За останні чотири роки частка доходних активів у складі всіх активів банку перевищує оптимальне значення, що може свідчити про високу ризикованість кредитно-інвестиційного портфеля, так як кредити займають найбільшу частку серед доходних активів.

Наступний показник структури балансу банку є K_2 (доля основних засобів і нематеріальних активів в чистих активах). Показник відображає об'єм коштів, вкладених в основні засоби та нематеріальні активи, котрі не здатні приносити дохід банку. Оптимальне значення – не більше 10% [14] (Додаток Б). Доля основних засобів та нематеріальних активів в у складі чистих активів банку значно менша за оптимальне значення, що є позитивним результатом, адже ці активи не приносять дохід банку.

K_3 (доля високоліквідних активів в чистих активах). Оптимальне значення - не менше 15% [14] (Додаток Б).

До високоліквідних активів банку віднесено грошові кошти та їх еквіваленти, до складу яких входять готівкові кошти та кошти в НБУ. Частка високоліквідних коштів почала значно зменшуватися з 2017 року та не відповідає оптимальному значенню. Високоліквідні активи необхідні банку для того, щоб забезпечити своєчасне виконання своїх боргових зобов'язань.

K_4 (доля вкладів фізичних осіб у пасивах) – характеризує залежність банку від ресурсів фізичних осіб та ступінь можливості набуття банком статусу «спеціалізованого ощадного». Оптимальне значення – не більше 50% [14] (Додаток Б).

Креді Агріколь Банк не є спеціалізованим ощадним банком, тому питома вага вкладів фізичних осіб у пасивах не перевищує 50%.

Отже, можна сказати, що діяльність банку за результатами 2020 року характеризується як стабільна та банк має позитивні показники, що характеризують ефективність діяльності.

Так як діяльність банків націлена на отримання прибутку, то кожен банк стикається з певними видами ризиків. Ризик - імовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання доходів, або невиконання стороною договірних зобов'язань унаслідок впливу негативних внутрішніх та зовнішніх факторів [1].

Відповідно до особливостей діяльності кожен банк впроваджує свою систему ризиків, підходи до управління ризиками, розробляє власну методику та враховує рекомендації Базельського комітету до управління ризиками. Банки намагаються застосовувати ефективні та комплексні системи управління ризиками для того, щоб мінімізувати ризики та пов'язані з ними витрати. У Креді Агріколь Банку створена система управління ризиками, яка направлена на пом'якшення таких фінансових ризиків як: кредитний ризик, процентний ризик, валютний ризик та ризик ліквідності.

Розглянемо більш детально ризики банку та оцінимо ефективність діяльності ризик-менеджменту.

Креді Агріколь Банк проводить кредитні операції та за результатами тривалої діяльності на ринку України частка кредитів у валюті балансу перевищує 40%, то йому притаманний кредитний ризик. Кредитний ризик - ймовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів унаслідок невиконання боржником/контрагентом узятих на себе зобов'язань відповідно до умов договору [1].

Співвідношення непрацюючих кредитів (NPL) до кредитного портфеля значно знизилася за останні п'ять років з 14,5% у 2016 році до 1,3% у 2020 році, що здебільшого зумовлено погашеннями проблемного корпоративного портфеля і вибірками платоспроможних клієнтів [16].

Протягом 2020 року банки України відповідно до нових вимог Національного банку затвердили стратегії управління непрацюючими активами на наступні три роки. Банки з іноземним капіталом мають найнижчий рівень непрацюючих кредитів та використовують заходи списання, продажу або добровільного врегулювання боргів [17].

Для того, щоб зменшити кредитний ризик, Креді Агріколь Банк диверсифікує свій кредитний портфель за валютами, в яких надано кредити (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Структура кредитів за валютами АТ «Креді Агріколь Банк»*

Кредити	Частка, %			
	2017	2018	2019	2020
Національна валюта	72,51	73,19	66,57	74,25
Іноземна валюта	27,49	26,81	33,43	25,75
Всього	100,00	100,00	100,00	100,00

*Примітка: складено автором на основі даних з НБУ[18].

Аналіз наданих кредитів у розрізі валют здійснено за останні чотири роки, адже Креді Агріколь Банк у своїй звітності не розкриває цю інформацію, тому дані були взяті з сайту офіційного представництва НБУ, де

інформація щодо наданих кредитів за валютами розкривається починаючи з 2017 року.

Так як в Україні банкам заборонено видавати кредити фізичним особам в іноземній валюті, то більша частина кредитів надана позичальникам у національній валюті. Кредити в іноземній валюті юридичним особам представлені такими валютами як: долар США та євро.

Креді Агріколь Банку притаманна також портфельна диверсифікація, тобто надання кредитів різним категоріям позичальників, діяльність яких супроводжується різним рівнем ризику(табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Структура кредитів за позичальниками АТ «Креді Агріколь Банк»*

Кредитний портфель	Частка,%				
	2016	2017	2018	2019	2020
Корпоративний	82,00	87,00	85,00	72,00	74,00
МСБ	16,00	10,00	11,00	10,00	11,00
Роздрібний	2,00	3,00	4,00	18,00	15,00
Всього	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

*Примітка: складено автором на основі проведених розрахунків [16].

Найбільшу частку кредитного портфеля складає корпоративний бізнес – міжнародні компанії, а також великі та середні локальні компанії. Таким клієнтам притаманне прийнятне співвідношення ризику та доходності. У 2017 році частка корпоративного бізнесу була найвищою за останні п'ять років, адже банк приділяє багато уваги великим міжнародним та українським компаніям, які залишаються пріоритетом для групи Credit Agricole як в Україні так і за її межами. Креді Агріколь Банк залишається надійним та стратегічним партнером компаній з надійною репутацією, які мають потреби у банківських послугах.

Частка корпоративного бізнесу у 2019 році суттєво зменшилися (на 13 п.п.), адже у 2019 році банк вдосконалював та запроваджував нові проекти, розвивав напрями готівкового та споживчого кредитування для того, щоб удосконалити взаємовідносини з клієнтами-фізичними особами. Тому у 2019

році значно зросла частка роздрібного бізнесу. Частка МСБ залишається стабільною, близько половини кредитів цього сегменту надано агробізнесу.

Банк удосконалюється, щоб задовольнити своїх наявних та залучити нових клієнтів, адже основна мета Креді Агріколь Банку – стати найкращим і найулюбленішим банком для приватних осіб, підприємців та корпорацій [13].

Зменшення кредитного ризику також пов'язане із розміщенням кредитних ресурсів серед клієнтів, які здійснюють діяльність у різних галузях економіки(табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Структура кредитів за видами економічної діяльності

АТ «Креді Агріколь Банк»*

Вид економічної діяльності	Частка, %				
	2016	2017	2018	2019	2020
Оптова та роздрібна торгівля	41,32	31,81	31,12	33,19	38,59
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство	20,35	19,49	25,95	24,55	27,45
Фізичні особи	11,49	14,75	16,10	19,52	16,92
Переробна промисловість	23,98	30,16	21,17	20,07	13,53
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	1,65	2,68	1,55	1,18	2,16
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	0,03	0,00	0,70	0,56	0,50
Інформація та комунікації	0,00	0,00	1,26	0,37	0,40
Операції з нерухомим майном	0,54	0,00	0,46	0,26	0,28
Будівництво	0,00	0,00	0,07	0,10	0,10
Тимчасове розміщення й організація харчування	0,00	0,00	1,59	0,11	0,05
Інші	0,65	1,12	0,04	0,08	0,02
Всього	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

*Примітка: складено автором на основі даних річної звітності Креді Агріколь Банк[16].

Найбільша частка кредитів (більше 30%) припадає на оптову та роздрібну торгівлю. Так як Креді Агріколь Банк особливу увагу приділяє такому сегменту ринку як агробізнес, фінансує проекти та співпрацює з компаніями агропромислового комплексу, то сільське господарство, мисливство та лісове господарство є другим напрямком за обсягами наданих

кредитів за останні роки. Також суттєву частку до 2020 року займала переробна промисловість.

Для того, щоб зменшити ризик повного або часткового невиконання позичальником зобов'язань за кредитним договором, що може призвести до фінансових збитків банку, більшість кредитів мають забезпечення (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Інформація про кредити в розрізі видів забезпечення

АТ «Креді Агріколь Банк»*

Найменування статті	Частка, %				
	2016	2017	2018	2019	2020
Незабезпечені кредити	23,24	18,94	20,72	15,16	12,13
Кредити, що забезпечені:	76,76	81,06	79,28	84,84	87,87
-грошовими коштами	0,32	0,98	0,71	1,30	0,69
-нерухомим майном	13,69	14,49	15,93	15,27	15,15
-гарантіями і поруками	45,10	37,52	31,64	32,72	31,06
-рухомим майном	34,29	38,33	43,97	45,43	45,09
-майновими правами (на нерухомість, виручку тощо)	1,82	4,11	2,69	1,97	5,12
Всього	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

*Примітка: складено автором на основі даних річної звітності Креді Агріколь Банк [16].

За останні роки частка забезпечених кредитів суттєво зростала і у 2020 році вона складала 87,87% всіх наданих кредитів. Найбільше кредитів забезпечені рухомим майном та гарантіями і поруками. Найбільш ліквідним забезпечення вважають грошові кошти, які складають найменшу частку.

Можемо сказати, що Креді Агріколь Банк вживає заходи для зменшення кредитного ризику, такі як: диверсифікація, надання кредитів під забезпечення та кредитування клієнтів з мінімальним ризиком неповерненості кредиту.

Наступним етапом в оцінці управління ризиками банку виступає аналіз нормативів, які пов'язані з кредитним ризиком. Це нормативи Н7 – норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента, Н8 – норматив великих кредитних ризиків та Н9 – норматив максимального

розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Економічні нормативи кредитного ризику АТ «Креді Агріколь Банк»*

Нормативи	Значення, %				Нормативне значення
	2017**	2018	2019	2020	
H7	18,13	12,49	19,08	19,79	не більше 25%
H8	78,33	49,60	41,14	60,76	не більше 8-кратного р-ру РК
H9	0,86	0,74	0,50	0,35	не більше 25%

*Примітка: складено автором на основі даних з НБУ[19].

** Примітка: дані за 2017 рік відповідають даним станом на 03.2018 року (раніше НБУ не публікував таку інформацію).

Відповідно до інформації, що подається до НБУ, Креді Агріколь Банк особливу увагу приділяє дотриманню нормативів кредитного ризику та за представлений у таблиці період демонструє показники, що знаходяться в межах нормативного значення.

Для ефективного управління ризиками, система оцінки ризиків, прийнята банком, оновлюється щонайменше щороку. Банк встановлює бізнес-правила з метою мінімізації кредитного ризику при проведенні кредитних операцій із клієнтами [16].

У своїй діяльності банк наражається на ризик втрат унаслідок негативного впливу неочікуваних змін у процентних ставках на доходи та/або власні кошти банку. Одним з основних джерел ризику для фінансового інструменту є ризик зміни ринкових процентних ставок або процентний ризик – імовірність фінансових втрат у зв'язку зі зміною ставок процента на ринку протягом певного часу [16].

Банк проводить заходи для зменшення процентного ризику, але позбутися цього ризику неможливо, тільки мінімізувати його вплив на фінансові результати і капітал банку. У таблиці представлено загальний аналіз процентного ризику банку за останні п'ять років (Додаток І).

Банку притаманний позитивний геп-розрив, адже чутливі до зміни відсоткових ставок активи перевищують чутливі до зміни відсоткових ставок пасиви. Тільки безвідсоткові пасиви перевищують активи, адже це поточні рахунки клієнтів банку. Так як геп позитивний, то індекс процентного ризику показує яка частина активів наражається на ризик процентної ставки, але банк може встановити граничний розмір індексу процентного ризику до того рівня, який може ризик прийняти на себе.

Крім цього, для вимірювання та управління ризиком процентної ставки, банк використовує такі інструменти: розрахунок максимальної суми збитків (NPV), яких може зазнати банк у разі несприятливої зміни процентних ставок та стрес-тестування.

Ризик фінансових втрат та імовірність зниження вартості капіталу, пов'язаних зі змінами валютного курсу та цін на банківські метали, несприятливими (протилежними) для наявних відкритих валютних позицій, є важливим видом ризиків, який виникає в процесі діяльності банку та класифікується як валютний ризик [16].

Обсяг можливих фінансових втрат залежить від розміру відкритих валютних позицій і величини зміни курсів відповідних валют [16](табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Аналіз валютного ризику АТ «Креді Агріколь Банк»*

Валюта	Чиста позиція, тис грн				
	2016	2017	2018	2019	2020
Долар США	(54 474)	(59 136)	(27 960)	(20 991)	22 982
Євро	(24 041)	7 758	(35 019)	(10 090)	(2 877)
Інші	1 379	(1 512)	702	3 376	2 941
Всього	79 894	68 406	63 681	34 457	28 800

*Примітка: складено автором на основі даних річної звітності Креді Агріколь Банк[16].

Обсяг чистої позиції складається з суми монетарних активів, монетарних зобов'язань та похідних фінансових інструментів на бруто-основі, які переведені у гривневий еквівалент. За долларом США у 2016-2019 роках спостерігалася відкрита коротка валютна позиція, а у 2020 році

відкрита довга валютна позиція, тому у разі зміцнення долара США, банк буде мати позитивний вплив на прибуток та власний капітал. За євро спостерігається відкрита коротка валютна позиція (окрім результатів за 2017 рік), тому у разі зміцнення євро, банк буде мати збитки. Загалом, за останні роки, банк намагається зменшити розмір відкритих валютних позицій, тому зменшується імовірність фінансових витрат.

Для того, щоб уникнути валютного ризику, банк має тримати свою валютну позицію закритою, але досягти цього дуже складно, адже не завжди банк може мати доступ до валютних ресурсів. Також, у разі, якщо банк буде мати закриту валютну позицію, він не зможе отримувати прибуток від коливання курсу іноземних валют. Тому для того, щоб отримувати доходи, необхідно наражатися на валютний ризик, але на такий, який може прийняти на себе банк без суттєвого впливу на фінансові результати та капітал банку.

Тому у банку діє щоденний контроль за відповідністю максимально можливих розмірів відкритих валютних позицій банку, виходячи з прийнятної величини капіталу під ризиком до встановлених лімітів відкритих валютних позицій, аналіз волатильності курсів валют і величини валютного ризику в нормальних та стресових умовах [16].

Банк також використовує валютну диверсифікацію для того, щоб зменшити вплив коливань певної валюти або її знецінення. Чим більше валют представлено, тим менший ризик втрати доходів банку.

Також можемо перевірити дотримання банком нормативів Л13-1 – норматив ризику загальної довгої відкритої валютної позиції та Л13-2 – норматив ризику загальної короткої відкритої валютної позиції (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

**Нормативи ризику відкритої валютної позиції
АТ «Креді Агріколь Банк»***

Норма- тиви	Значення, %				Норматив- не значення (2017), %	Норматив-не значення (2018-2019), %	Норматив- не значення (2020), %
	2017**	2018	2019	2020			
Л13-1	0,0484	0,7910	0,0626	1,1156	≤ 1	≤ 5	≤ 10
Л13-2	0,2864	0,1108	0,1698	0,0000	≤ 10	≤ 5	≤ 10

*Примітка: складено автором на основі даних з НБУ[19].

** Примітка: дані за 2017 рік відповідають даним станом на 03.2018 року (раніше НБУ не публікував таку інформацію).

Відповідно до даних, які Креді Агріколь Банк надає до НБУ, нормативи ризику загальної довгої та короткої позиції дотримуються.

Останнім фінансовим ризиком, який виділяє банк, виступає ризик ліквідності – імовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів унаслідок неспроможності банку забезпечувати фінансування зростання активів та/або виконання своїх зобов'язань у належні строки [1].

Для того, щоб оцінити рівень ризику ліквідності, використовується метод визначення розривів між активами та пасивами на різних часових інтервалах (Додаток Л).

За обсягом усіх активів і зобов'язань за всіма часовими інтервалами банку притаманний додатний розрив ліквідності (наявні ліквідні кошти за обсягом перевищують їх використання). Такі кошти можна інвестувати у доходні активи. Там, де банк має від'ємний розрив ліквідності, то нагромадженні кошти в інших періодах, дозволяють його перекрити. Індекс сукупного розриву показує яка частина коштів наражається на ризик. У 2020 році цей показник складає 10,69%, що менший за попередні періоди, тому модель управління ризиком ліквідності можна назвати ефективною.

Також Креді Агріколь Банк щоденно здійснює стрес-тестування ризику ліквідності. З метою раннього виявлення кризи ліквідності банк щоденно

здійснює моніторинг показників раннього реагування (EWI). Додатково банк розраховує показники за методикою, визначеною Групою Креді Агріколь Банк, зокрема низку показників, що дозволяють оцінити рівень платоспроможності в кризових ситуаціях (на основі припущень за трьома стрес-сценаріями: System, Idiosyncratic, Global), показник стабільності ресурсів (Stable Resources Position) [16]. Також, починаючи з кінця 2018 року, було впроваджено розрахунок LCR згідно з методологією Національного банку України загалом за всіма валютами та окремо в гривні та в іноземній валюті (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Розрахунок LCR АТ «Креді Агріколь Банк»*

Нормативи	Значення, %			Нормативне значення (2018), %	Нормативне значення (2019-2020), %
	2018	2019	2020		
LCR _{ВВ}	137	177	218	80	100
LCR _{іВ}	181	135	206	50	100

*Примітка: складено автором на основі даних з НБУ[19].

Коефіцієнт покриття ліквідністю – це співвідношення високоякісних ліквідних активів банку до суми, необхідної для покриття підвищеного відтоку коштів з банку протягом 30 днів. Він відображає рівень стійкості банку до короткострокових шоків ліквідності – характерного для кризових періодів явища, коли відбувається значний відтік коштів клієнтів [20].

З першого квітня 2021 року почав діяти новий норматив NSFR (Net Stable Funding Ratio) – коефіцієнт чистого стабільного фінансування, який визначає мінімальний необхідний рівень ліквідності банку на горизонті один рік. Він стимулює банки покладатися на стабільніші та довгостроковіші джерела фондування, зменшуючи залежність від короткострокового фінансування. Це дає змогу збалансувати їх активи та пасиви за строками погашення і сприяє зниженню одного із системних ризиків для фінансової стабільності, пов'язаного з короткостроковістю фондування банків. З

першого квітня 2021 NSFR має складати 80%, з першого жовтня 2021 – 90%, з першого квітня 2022 року – 100% [20](табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Розрахунок NSFR АТ «Креді Агріколь Банк» *

Період	Значення нормативу NSFR, %	Нормативне значення %
01.04.2021	156,11	80
01.05.2021	149,32	80
01.06.2021	152,06	80
01.07.2021	159,91	80
01.08.2021	156,70	80
01.09.2021	135,45	80
01.10.2021	133,83	90

*Примітка: складено автором на основі даних з НБУ[19].

Відповідно до даних Креді Агріколь Банк демонструє виконання з перевищенням оптимальне значення показника NSFR, хоча з вересня 2021 року почав знижуватися.

Для банку характерний наявний надлишок ліквідності. Ризик надлишкової ліквідності негативно впливає на рівень прибутковості банків, адже використання високоліквідних активів є непродуктивним. Основним чинником збільшення ліквідності можна назвати збільшення обсягу грошової маси, яка у 2020 році збільшилася на 28,6% (НБУ очікує зростання грошової маси в 2021 році на 16,7%) [21].

Отже, протягом 2020 року банк продемонстрував відмінний стан ліквідності, не допускав затримок із платежами, виконував усі свої зобов'язання вчасно й у повному обсязі. Завдяки цьому заслужив гарну репутацію, довіру та визнання серед клієнтів [16].

Не дивлячись на коронакризу, Креді Агріколь Банк залишається стійким та надійним банком. Він показав, що має достатньо ресурсів, щоб виконувати свої функції та надавати весь перелік банківських продуктів та послуг, щоб задовольнити потреби своїх клієнтів та підтримати економіку своїми ресурсами.

2.2. Аналіз показників достатності капіталу фінансової установи

У банківській справі серед основних показників діяльності банку, його розвитку та регулювання, головне місце займає показник достатності капіталу. Достатній обсяг власного капіталу сприяє стабільному функціонуванню банківської установи й зниженню ризиків, що виникають у процесі її діяльності. Крім того, рівень адекватності власного капіталу забезпечує відповідний ступінь довіри до банку з боку інвесторів, кредиторів та вкладників [22].

Для того, щоб фінансова установа отримала ліцензію на здійснення банківської діяльності, вона має мати у розпорядження регулятивний капітал у розмірі не менше 200 млн грн – норматив Н1 і дотримуватися вимог цього нормативу, які вводяться НБУ, протягом усього періоду банківської діяльності.

У своїй політиці Національний банк України керується необхідністю максимального зниження ризиків у діяльності банків, створення правових умов для підвищення їхньої фінансової та конкурентної спроможності [23]. Тому НБУ також запроваджено нормативи Н2 – норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу та Н3 – норматив достатності основного капіталу. Головною метою встановлення цих нормативів стала необхідність запобігання надмірному перекладенню банками кредитного ризику та ризиків неповернення банківських активів на кредиторів і вкладників (Н2) та визначення спроможності банку захистити кредиторів і вкладників від непередбачуваних збитків, яких банк може зазнати у процесі своєї діяльності під впливом ризиків (Н3) [22].

Достатній обсяг капіталу банків підвищує довіру населення не тільки до банківської, а і до всієї фінансової системи України. Чим більший капітал банку, тим стійкіший він до кризових явищ в країні та може приймати на себе більше ризиків та неочікуваних втрат.

Розглянемо дотримання нормативів капіталу банком Креді Агріколь та визначимо, чи виправдовує він звання одного з найнадійніших банків країни, якому довіряють більше 290 000 клієнтів(табл. 2.10).

Таблиця 2.10

Економічні нормативи капіталу АТ «Креді Агріколь Банк»*

Нормативи	Значення				Нормативне значення
	2017**	2018	2019	2020	
Н1, тис грн	3 723 925,00	4 746 765,00	5 245 262, 00	6 220 308, 00	200 000, 00
Н2, %	18,74	19,41	19,75	17,80	≥ 10,00
Н3, %	-	-	11,86	8,90	≥ 7,00

*Примітка: складено автором на основі даних з НБУ[19].

** Примітка: дані за 2017 рік відповідають даним станом на 03.2018 року (раніше НБУ не публікував таку інформацію).

Відповідно до даних, які оприлюднені на сайті НБУ, Креді Агріколь Банк дотримується нормативів Н1, Н2 та Н3. Обсяги регулятивного капіталу значно перевищують нормативне значення у 200 000 тис грн.

Норматив адекватності регулятивного капіталу відображає здатність банку своєчасно і в повному обсязі розраховуватися зі своїми зобов'язаннями, його зростання свідчить про збільшення частки ризику, що приймає на себе банк, а зниження (як у випадку з Креді Агріколь Банком) – про збільшення ризику, який беруть на себе кредитори та вкладники банку [22].

У банківській діяльності існують методи, які дають можливість оцінити достатність капіталу банку на основі інформації, яка є у вільному доступі. Пропонуємо розглянути метод на основі розрахунку фінансового важеля та показник відношення власного капіталу до чистих активів банку (K_5) і здійснити оцінку достатності капіталу Креді Агріколь Банк.

Фінансовий важіль (Фв) – співвідношення особистих коштів банку до позикових (відповідність між власним і позиковим капіталом). Класичне співвідношення між власним капіталом та зобов'язаннями має складати 40/60%, а в ідеалі цей показник має становити 20/80%. Якщо банк тільки

починає свою діяльність, то більший обсяг капіталу за зобов'язання є нормальним, але так як Креді Агріколь Банк з 1993 року працює на фінансовому ринку України, то зобов'язання мають перевищувати власний капітал, в іншому випадку, банк має проблеми із залученням коштів (табл. 2.11).

Таблиця 2.11

Показники достатності капіталу АТ «Креді Агріколь Банк»*

Показник	Значення, %					Оптимальне значення
	2016	2017	2018	2019	2020	
ФВ	9,03	11,79	14,70	17,10	13,77	20/80
K ₅	8,28	10,55	12,81	14,60	12,10	не менше 12

*Примітка: складено автором на основі даних річної звітності Креді Агріколь Банк [16].

Відповідно до отриманих даних, відношення власного капіталу банку до зобов'язань складає менше 20% (ідеальний варіант).

Як висновок, можемо сказати, що банк не має проблем із залученням коштів, але є залежним від коштів своїх клієнтів, тому рекомендується наростити власний капітал.

До зовнішніх джерел нарощення капіталу банку можна віднести випуск акцій та залучення субординованого боргу (Креді Агріколь Банк має залучені кошти на умовах субординованого боргу від CREDIT AGRICOLE, SA (Франція). До внутрішніх джерел нарощення власного капіталу належать капіталізація, створення резервів, переоцінка.

До пропозицій щодо вирішення проблем нарощування капіталу банків також відносять вдосконалення банківського законодавства, активізацію регулятивної політики НБУ, вдосконалення системи ризик-менеджменту в банках, консолідацію банківського капіталу [23].

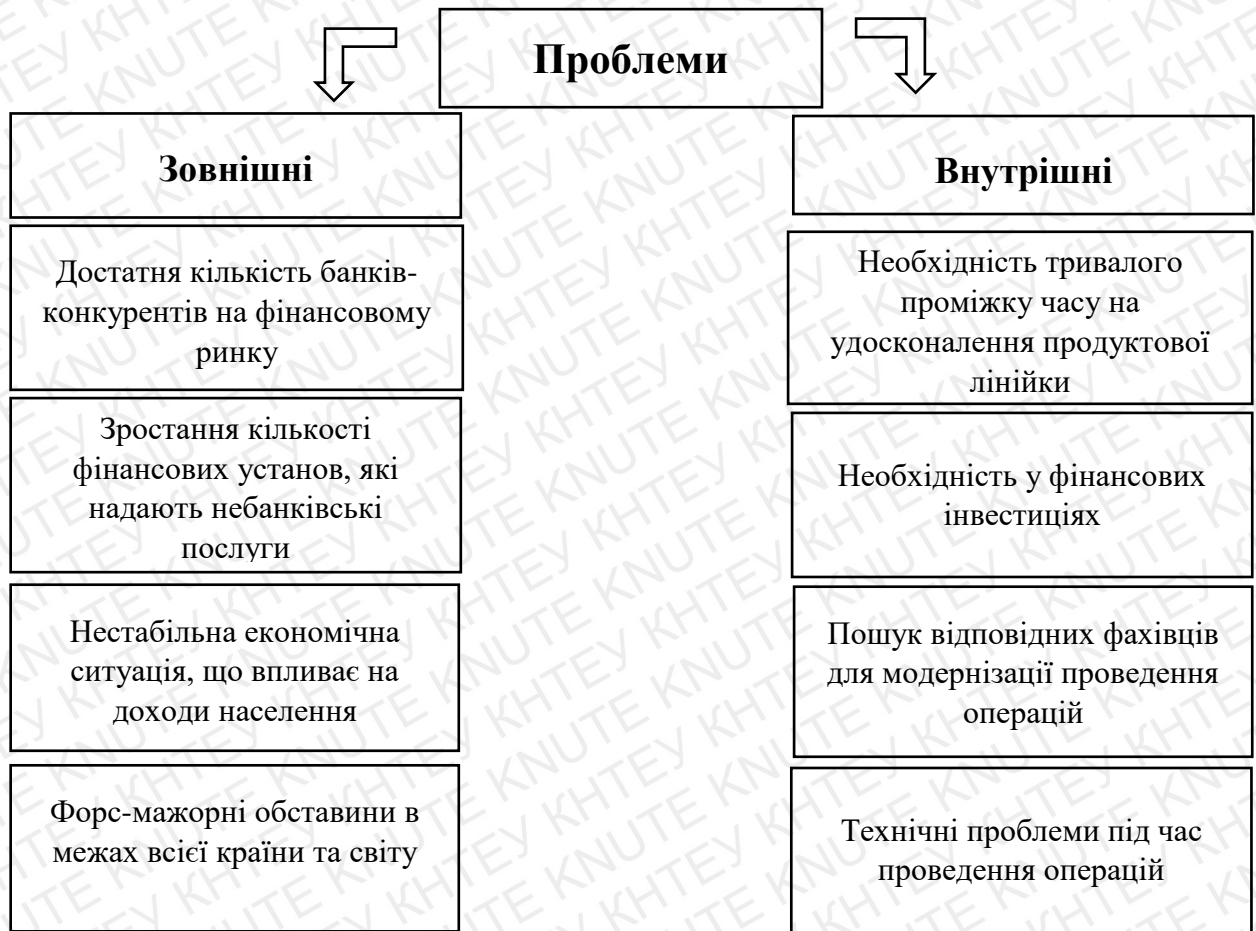
Показник відношення власного капіталу до чистих активів банку (K₅) – відображає здатність банку своєчасно і в повному обсязі розрахуватися за своїми зобов'язаннями, характеризує рівень залежності банку від зовнішніх джерел фінансування (оптимальне значення - не менше 12%) [14].

Відповідно до отриманих результатів, банк дотримується оптимального значення коефіцієнта, хоча як і у показниках, що були раніше розраховані, результати за 2020 рік є гіршими, ніж за попередні роки.

Отже, здійснивши аналіз показників достатності капіталу банку, можемо дійти висновку, що Креді Агріколь Банк має у своєму розпорядженні достатній обсяг капіталу, щоб розраховуватися вчасно зі своїми зобов'язаннями, а також протистояти інфляції та несприятливим і неочікуваним втратам.

Таким чином, діяльність Креді Агріколь Банку за останні п'ять років характеризується як позитивна. Оцінка показників прибутковості свідчить, що з кожним роком спостерігається збільшення прибутку банку, зростання прибутковості активів і капіталу, що є наслідком розроблення ефективної політики, удосконалення переліку банківських продуктів та послуг, запровадження нових банківських технологій та плідної роботи для того, щоб стати кращим банком для своїх клієнтів. Виключенням становить 2020 рік, який приніс неочікувані втрати та недоотримані доходи. Але Креді Агріколь Банк зміг протистояти труднощам та продовжує займати провідне місце серед одних із найнадійніших банків країни.

Але при проведенні заходів, які дають можливість підвищити ефективність діяльності, банк може стикнутися з проблемами, які можуть сповільнити цю процедуру. Такі проблеми можна поділити на зовнішні і внутрішні (рис. 2.2).

*Рис. 2.2. Проблеми, що уповільнюють процес підвищення ефективності діяльності банку**

**Примітка: складено автором на основі власних суджень.*

Наявність проблем може значно уповільнити процес підвищення ефективності діяльності банку, тому необхідно також враховувати імовірність їх появи та застосовувати заходи, які б давали можливість їм протистояти або у разі можливості мінімізувати їх появу.

Отже, Креді Агріколь Банк запровадив адекватну та ефективну політику, направлену на підвищення ефективності діяльності, розробив систему управління ризиками із постійним моніторингом ризиків та завчасним застосуванням дій щодо їх уникнення та мінімізації, тим самим захищає свої доходи та капітал від втрат та нарощує прибуток для майбутнього свого удосконалення.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВОЇ УСТАНОВИ

3.1. Іноземний досвід оцінки ефективності діяльності фінансової установи

Досягнення основної мети будь-якої фінансової установи – отримання більшого прибутку при мінімальних затратах – характерно не тільки для українських банків, а і для банків за кордоном. Іноземний досвід оцінки ефективності діяльності фінансової установи також демонструє, що прибутковість виступає однією з основних складових ефективності діяльності фінансової установи. Прибутковість використовується для оцінки здатності бізнесу генерувати прибуток у порівнянні з усіма його витратами протягом певного періоду часу.

Показники прибутковості зазвичай вважаються базовими фінансовими коефіцієнтами банку для оцінки того, наскільки добре він працює з точки зору отримання прибутку. Здебільшого, якщо показники прибутковості відносно вищі порівняно з банками конкурентами, оптимальними значеннями, визначеними регулятором чи рейтинговими агенціями, або показниками попередніх років, то це вказує на правильність вибору стратегії банку для підвищення ефективності діяльності банку та визначає його кращим серед банків конкурентів на фінансовому ринку країни.

Розрахунок показників ефективності діяльності фінансових установ виступає складовою коефіцієнтного аналізу, який є одним з найпоширеніших методів при аналізі діяльності фінансових установ.

Пропонуємо розглянути найвідомішими методи коефіцієнтного аналізу зарубіжних країн, які ґрунтуються на рейтинговій оцінці:

1. Система BAKred Information System (BAKIS), яку використовують Центральний банк Німеччини і Федеральне відомство контролю за банками. Система охоплює 47 коефіцієнтів, 19 із яких належать до кредитного ризику, 16 – до ринкових ризиків, 2 – до ризиків ліквідності, 10 – до прибутковості банківських операцій. Отримані результати, які розраховуються на основі фінансової звітності, не є відомими банкам, їх керівництво отримує лише рекомендації щодо вирішення проблем та пропозиції щодо удосконалення ведення діяльності. Ефективність діяльності банку оцінюється методом порівняння отриманих значень з нормативними та оптимальними значеннями [25,26].

2. Bank Monitoring Screens (BMS), що використовується у США, охоплює 39 фінансових показників та 35 параметрів, які належать до ринку капіталів. Метод також ґрунтується на системі коефіцієнтного аналізу [26].

Необхідно зазначити, що недосконалість використання коефіцієнтного методу визначається тим, що для банків із різною специфікою роботи оптимальні значення коефіцієнтів можуть відрізнятися, тому застосування одного методу для якісної оцінки ефективності діяльності банку є недостатнім. Необхідно використовувати комплекс методик, які в сукупності дають можливість отримати реальний результат про діяльність банку з оцінки його прибутковості, рейтингу серед інших банків, управління ризиками, довірою з боку клієнтів.

3. Наприклад, у Нідерландах для оцінки ефективності діяльності банків використовують не тільки індикатори, які оцінюють фінансовий стан банку, а і макроекономічні показники, такі як: курс євро, зростання ВВП, рівень безробіття. Таким чином здійснюється комплексна оцінка діяльності банків [26].

4. Дуже поширеними є рейтингові системи оцінки, які використовуються в Польщі, Чехії, Словаччині, Вірменії, країнах Балтики, Італії, Франції тощо. Такі системи ґрунтуються на методі порівнянь

показників, індексному методі та бальному методі. Рейтингові методи зазвичай складаються з декількох складових, які дають можливість оцінити діяльність банку з боку прибутковості, управління ризиками, ефективності ведення діяльності та здійснити оцінку макроекономічних показників, які впливають на банківську систему [26].

5. Макро- та мікропруденційний аналіз використовується членами МВФ, який включає сценарний аналіз, стрес-тестування, метод розрахунку максимальних втрат [26].

Джерела інформації для рейтингових оцінок – фінансові звіти банків. Отримані рейтинги дають змогу виявити проблеми у діяльності банків та вжити адекватних заходів щодо їх усунення. Відомо кілька методичних підходів до побудови рейтингів:

- індексний метод – передбачає розрахунок вагових значень для кожного з аналізованих показників фінансового стану банку і визначення інтегрального індексу за результатами розв’язання лінійного рівняння;
- бальний метод – передбачає оцінку в балах за кожним аналізованим показником.

Рейтингові методики оцінки умовно поділяють на дві категорії:

- 1) «інсайдерські», що передбачають оцінку ефективності діяльності банків на місцях;
- 2) «дистанційні», що передбачають оцінку ефективності діяльності банків на основі даних, які містяться у відкритій фінансовій звітності [26].

Зауважимо, що спершу з’явилися «інсайдерські» методики, а вже пізніше «дистанційні». Зокрема, їх поява була викликана необхідністю формалізації процедури аналізу та оцінки надійності й фінансової стійкості банків органами нагляду. Особливістю більшості методик складання банківських рейтингів є те, що вони містять ряд компонент (іноді інтегральних), які отримані експертним шляхом чи за допомогою найпростіших математичних операцій із даними звітності (як правило, це

визначення відношень між різними показниками). Далі, на основі таких компонент обчислюється підсумковий рейтинг, який вважається адекватним відображенням ступеня ефективності діяльності банку [26].

Такі системи оцінки дають можливість здійснити оцінку ефективності діяльності банку на певну дату, тому необхідно використовувати розрахунки минулих подій для формування висновків щодо удосконалення або навпаки погіршення діяльності банку.

Якщо розглядати такі країни як Узбекистан та Казахстан, то під час оцінки ефективності діяльності банків використовуються два підходи, а саме:

- 1) європейський, що базується на дистанційному нагляді;
- 2) північноамериканський, що передбачає проведення інспекційних перевірок. Варто зазначити, що поєднання даних підходів дає змогу своєчасно виявляти порушення та проблеми у діяльності банків і вживати відповідних заходів по їх вирішенню [26].

У такій країні як Нідерланди з 1999 року використовують систему RAST (Risk Analysis Support Tool), що передбачає: 1) загальний опис та фінансовий аналіз банку на основі отриманої звітності та результатів останніх досліджень на місцях; 2) розподіл банку на управлінські підрозділи та види діяльності; 3) оцінку ризиків та управління окремими підрозділами, де розглядають три категорії управління (внутрішній контроль, організація та менеджмент), дев'ять категорій ризику (кредитний, процентний, валютний, ціновий, операційний, стратегічний, ліквідності, репутації, цілісності, правового статусу та ІТ – ризик); 4) показники окремих підрозділів агрегують за допомогою вагових коефіцієнтів, а для визначення інтегрального показника застосовують матрицю ваг [26].

Крім оцінки стійкості поточного фінансового стану банку та ефективності його діяльності, є необхідність й оцінки ефективності діяльності банку на перспективу, оскільки це дає банку змогу завчасно вжити заходів для уникнення втрат. Але прогнозна оцінка фінансової стійкості

банку потребує застосування складних економіко-математичних моделей із використанням сучасних статистичних інструментів. Такі економіко-математичні моделі еволюціонували від простих моделей (розроблених у США на початку 1990-х років) до складних багатофакторних методик, які не лише оцінюють ступінь ефективності діяльності банку та його фінансової стійкості, а й визначають скільки часу залишилося до очікуваної кризи [26].

У багатьох країнах використовуються непараметричні методи оцінки ефективності діяльності банків, а саме п'ять найбільш популярних: Data Envelopment Analysis (DEA), Free Disposal Hull (FDH), Stochastic Frontier Approach (SFA), Thick Frontier Approach (TFA), and Distribution Free Approach (DFA) [27]. Data Envelopment Analysis є одним із найуживаніших методів, який використовується для оцінки ефективності не тільки фінансових установ, а і компаній інших галузей. У порівнянні з іншими підходами, Data Envelopment Analysis (DEA) виступає методологією порівняльного аналізу, який дозволяє здійснити оцінку ефективності діяльності в часі. Моделі DEA вимірюють відносну ефективність, тобто ефективність кожної установи щодо аналогічних установ у вибірці. Ефективність банків Великобританії, на які припадає 1/5 світової банківської діяльності, оцінюється за допомогою використання методу DEA [28]. Для оцінки ефективності діяльності банків Латинської Америки також використовують цей метод щоб побудувати непараметричний кордон для всіх банків, незалежно від їхньої країни [29]. Таким чином, застосовуючи DEA при оцінці діяльності установ, можна сформулювати дві групи: установи, які перевищують кордон ефективності, і установи, що демонструють неефективність діяльності, які розташовані нижче кордону. При використанні моделі DEA, показники ефективності оцінюється як відношення зважених результатів до зважених вхідних даних. Максимальна оцінка ефективності дорівнює 1, а нижчі значення свідчать про відносну неефективність аналізованих об'єктів [30].

Вибір методу оцінки ефективності діяльності банку залежить від суб'єкта, який її здійснює, мети та наявної інформації про об'єкт дослідження. Найбільш простим методом виступає коефіцієнтний метод, який не є важким у використанні та дає можливість здійснити оцінку на основі даних фінансової звітності, яка є вільному доступі.

3.2. Шляхи підвищення рівня ефективності діяльності фінансової установи

Ринок фінансових послуг характеризується великою конкуренцією, особливо це спостерігається серед банків, які з кожним роком збільшують кількість небанківських послуг, удосконалюють обслуговування клієнтів, забезпечують безперебійність та надійність у проведенні операцій, розробляють нові мобільні додатки, прискорюють процеси діджиталізації. Всі заходи з покращення ведення бізнесу ведуть до збільшення кількості нових клієнтів, покращення іміджу банку, зміцнення довіри з боку населення, підвищення у рейтингах стійкості і надійності банків на ринку України, що, в свою чергу, призводить до збільшення прибутку банку. Тому підвищення ефективності діяльності банку є першочерговим завданням будь-якого банку, який бажає вести довготривалу і прибуткову діяльність.

Пропонуємо детально розглянути заходи, які позитивно вплинуть на підвищення ефективності діяльності банку (рис.3.1).

Завдання зниження витрат та збільшення доходів як у поточному, так і у майбутньому періодах, банки втілюють у вигляді розробки стратегії, яка включає основні напрямки діяльності для досягнення поставлених цілей. Отже, перший крок, який має зробити банк на шляху до покращення ефективності діяльності – розробити стратегію. Стратегія має передбачати застосування активних маркетингових заходів, впровадження сучасних технологій обслуговування та розробку і представлення на ринок нових

банківських продуктів, упровадження більш складних сервісів для досягнення рівня розвитку банківської системи розвинутих країн світу.

Рис. 3.1. Шляхи підвищення ефективності діяльності банку*

*Примітка: складено автором на основі джерел [31-36] та власних суджень.

Процес формування стратегії складається з дев'яти послідовних етапів. Перший етап – це встановлення мети і цілей банку відповідно до напрямів його діяльності. Цілями виступають розширення бази клієнтів; формування оптимальної структури банківських активів і пасивів; розширення сфери діяльності банку шляхом проникнення на нові ринки. Другий етап – аналітична робота, що передбачає визначення напрямів ефективної діяльності банку та центрів прибутковості і витрат. Третій – розробка відповідних стратегічних документів. Четвертий – оцінка та аналіз розробленого проекту стратегії підрозділами, відповідальними за її реалізацію. П'ятий – формування альтернативних стратегій забезпечення ефективності діяльності банку. Шостий етап передбачає доведення до відома підрозділів змісту стратегії банку. Сьомий етап – впровадження стратегії у практичну діяльність. Восьмий – контроль за дотриманням параметрів стратегії. Дев'ятий етап – це коригування стратегії [31].

Креді Агріколь Банк нещодавно презентував нову стратегію AIR, якою закріпив стратегічні фокуси свого розвитку в Україні на наступні п'ять років. Банк прагне зайняти лідерські позиції на ринку України та залишитися кращим банком для своїх клієнтів [32].

Наступним кроком виступає ефективне використання власних та залучених коштів, раціональне вкладання коштів в активні операції, які здатні приносити дохід, але таким чином, щоб не впливати на фінансову стійкість банку. Креді Агріколь Банк значну частину своїх активів вкладає у кредитні операції. У 2021 році портфель кредитів МСБ збільшився на 60%, українського корпоративного бізнесу – на 30%. Продовжуючи такими темпами інвестувати в економіку, Креді Агріколь Банк має шанси стати одним із провідних банків для корпоративних клієнтів. Структуру активів, у свою чергу, необхідно оптимізувати, зменшуючи частку непрацюючих та недохідних активів, які не здатні генерувати дохід та збільшуючи частку високоліквідних та дохідних активів.

Зростання власних коштів банку сприяє зростанню ресурсної бази, що забезпечує незалежність банку, стимулює інтеграційні процеси та є передумовою залучення іноземних інвестицій[33].

Одним із найпростіших способів збільшення статутного капіталу банку виступає капіталізація за рахунок прибутку. У 2020 році банки показали зменшення прибутків, на що вплинуло суттєве збільшення витрат, викликане появою коронакризи в Україні, та і у всьому світі. Але фінансові результати за 3 квартал 2021 року свідчать про збільшення прибутку Креді Агріколь Банку порівняно з аналізованим періодом минулого року, що є результатом того, що банк зміг адаптуватися до ситуації в Україні та ефективно здійснює свою діяльність. Наступними заходами збільшення капіталу банку є збільшення коштів акціонерів та залучення коштів на умовах субординованого боргу (зазвичай характерне для банків з іноземним капіталом від материнської компанії).

Наступним завданням для банку має бути інвестування у фінансові технології, оновлення ІТ, розвиток цифрових послуг для того, щоб займати позиції лідера серед банків України. Адже наразі конкуренція між банками перейшла в онлайн-режим і «банки конкурують вже не стільки показниками і банківськими продуктами, скільки зручністю мобільного доступу до банку через мобільні застосунки і їх оцінки клієнтами» - розповіла Ольга Віславних, директорка з розвитку бізнесу в Центральній і Східній Європі компанії Ailleron [34].

Але поряд із впровадженням цифрових технологій, необхідно велику увагу приділяти безпеці, надійності та безперебійності операцій для клієнтів, адже саме задоволені обслуговуванням клієнти виступають джерелом доходів. Тому банк має бути клієнтоорієнтованим, залучати нових клієнтів, формувати з ними стійкі стосунки. Також банку необхідно вивчати ринок, сегменти клієнтів, аналізувати діяльність банків-конкурентів, закордонних банків, шукати нові джерела доходів для того, щоб розробляти нові продукти та послуги, підвищувати їх якість для того, щоб вони могли конкурувати на фінансовому ринку України.

Діяльність, яку здійснюють банки, націлена на отримання прибутку, що в свою чергу несе у себе ризики. Тому наступним завданням для банку виступає удосконалення системи управління ризиками не тільки для зменшення їх впливу, а і попередження. Особливу увагу необхідно приділяти кредитному ризику, адже значна частина активів Креді Агріколь Банку вкладена у кредитні операції. Активи необхідно вкладати у кредити, які несуть мінімальний, низький або середній кредитний ризик, де ризик невиконання боржником своїх зобов'язань оцінюється як малоімовірний, низький або невеликий. Але у разі наданні кредиту позичальнику, який має високий кредитний ризик, що сигналізує про велику імовірність банкрутства боржника, необхідно обов'язково здійснювати нагляд за фінансовим станом позичальника та його діяльністю протягом усього періоду надання кредиту.

Але, здійснивши аналіз фінансових ризиків, з якими стикається Креді Агріколь Банк у процесі здійснення своєї діяльності, можна сказати, що у банку ефективно організований ризик-менеджмент, тому залишається тільки його удосконалювати, особливо наразі у період коронакризи, коли необхідно бути готовим до будь-яких змін в економіці, які впливають на банківську та всю фінансову систему та бути готовим їм протистояти. У зв'язку з цим необхідно формувати резервні фонди, які в змозі захистити банк від неочікуваних збитків. Оскільки основна причина банківських банкрутств - неповернення раніше виданих кредитів, то формування фондів сприятиме зміцненню надійності й стабільності банку, а отже, і банківської системи України, зменшенню можливих фінансових ризиків у кредитній діяльності. Створення цих резервів гарантуватиме покриття рахунків у діяльності банку, сприятиме підтримці його ліквідності на необхідному рівні [35].

Ще одним завданням для банку на шляху до покращення ефективності діяльності виступає підвищення рівня професіоналізму та мотивації співробітників, проведення тренінгів, заходів з навчання, які збільшують продуктивність праці співробітників та дають можливість їм отримати безцінний досвід для виконання своїх посадових обов'язків.

Застосування таких інструментів в банківській діяльності, які дозволяють як планувати, так і одержувати додатковий прибуток, виступають ф'ючерси, опціони, форвардні операції з валютою та інші форми діяльності, які відповідають умовам ринкових відносин[35]. Перевагами використання таких інструментів для банку виступає хеджування ризиком зміни відсоткової ставки, надаючи тим самим можливість розширення кредитування для фізичних осіб та для бізнесу.

Серед доходів банків перше місце займають процентні доходи, але мало банків приділяють увагу комісійним доходам, які також здатні генерувати значний обсяг доходу. На європейському банківському ринку частка комісійних доходів, як правило, близько 50%, а в деяких країнах

співвідношення відсоткових і комісійних доходів 30/70 [36]. Однак у нашій країні збільшення частки комісійних доходів у більшості випадків є наслідком простого підвищення тарифів або запровадження плати за раніше безоплатні послуги, а не розширення лінійки комісійних операцій та послуг. Розвиток комісійних операцій значно збільшить доходи, дасть можливість банку вийти на новий рівень банківського розвитку та наблизитися до рівня провідних країн. Будь-який розвиток комісійних операцій є надійним шляхом розвитку бізнесу для банку, адже комісійні операції не пов'язані із залученням банком додаткових ресурсів. Вони виконуються за рахунок наявних коштів клієнта-замовника (наприклад розрахунково-платіжні чи касові операції) або ж для цього взагалі не потрібні грошові кошти (наприклад, надання консультацій, зберігання цінностей у депозитарії банку тощо). Тому найкращими вважаються конкурентні позиції на ринку банку, який має найвищу частину доходів від комісійно-посередницьких послуг.

Підвищення ефективності діяльності банку є дуже важливим та трудомістким процесом, який потребує, по-перше, значних знань у фінансовій сфері та аналіз ринку з боку осіб, які займаються розробкою напрямів покращення ефективності; по-друге, залучення усіх працівників підрозділів банку та взаємодія між підрозділами, що прискорює процес прийняття рішень.

Отже, процес удосконалення банку має бути комплексним та охоплювати всі напрямки діяльності банку. Необхідно застосовувати заходи, які сприятимуть підвищенню рейтингу банку та виведенню його на новий рівень у фінансовому середовищі.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Для забезпечення виконання своїх функцій та досягнення стратегічних та тактичних цілей, фінансові установи надають різні види фінансових послуг, постійно намагаючись збільшувати їх кількість та підвищувати якість. Також фінансові установи запроваджують новітні фінансові технології, цілеспрямовано наближаються до рівня розвитку фінансових послуг у розвинутих країнах.

Всі заходи щодо удосконалення ведення діяльності, залучення більшої кількості клієнтів, максимізація прибутку та мінімізація витрат, направлені на досягнення основного завдання фінансових установ – підвищення ефективності діяльності. Адже низька ефективність фінансової діяльності свідчить про неефективні дії з боку менеджменту фінансової установи, повільні темпи розвитку, піддавання ризикам та низький рейтинг порівняно з конкурентами. Якщо не вживати заходів, такі тенденції можуть серйозно впливати на фінансові результати фінансової установи, відтік клієнтів, імідж та призвести до банкрутства.

За результатами досліджень, проведених в роботі, можна зробити наступні висновки.

1) Дослідивши економічну сутність поняття «ефективність діяльності фінансової установи», можна дійти висновку, що дана категорія виступає визначальною характеристикою діяльності фінансової установи. Ефективність діяльності фінансової установи як економічна категорія показує відповідність фактичного результату бажаному, тобто, це рівень досягнення мети установи та її здатність до життєдіяльності на фінансовому ринку.

2) Система оцінювання ефективності діяльності фінансової установи включає об'єкт, внутрішні та зовнішні суб'єкт аналізу. Інформаційною базою для аналізу є нормативно-правова інформація (закони, постанови, інструкції), дані офіційних сайтів та публічна фінансова звітність фінансових установ-

конкурентів, що виступають зовнішнім інформаційним забезпеченням. Плани та прогнози на відповідний рік щодо прибутків та збитків, публічна фінансова звітність – внутрішнє інформаційне забезпечення. Вибір методу фінансових коефіцієнтів, параметричного або непараметричного методу залежить від суб'єкта та мети оцінки ефективності фінансової установи.

3) Об'єктом нашого дослідження є ефективність діяльності банку АТ «Креді Агріколь Банк», який належить до найнадійніших та найстабільніших банків в Україні. Розрахувавши основні показники, які характеризують прибутковість банку, можна сказати, що, незважаючи на замороження економіки через жорсткий карантин протягом двох місяців, Креді Агріколь Банк залишається у ТОП-10 банків за показником чистого результату на українському ринку. Банк дотримується оптимального значення показника ROA, який відображає внутрішню політику банку та професіоналізм його менеджерів, та перевищує оптимальне значення в 1%, незважаючи на погіршення показника у 2020 році. Основний показник ефективності діяльності банку ROE перевищує оптимальне значення у 15% та складає у 2020 році 15,20%, але сподіваємося, що за результатами роботи банку у 2021 році показник прийме значення близько 34% як у минулих роках.

4) Зменшення доходів у 2020 році спостерігається разом зі збільшенням витрат (на 54,43% порівняно з минулим роком), у першу чергу на формування резервів на покриття ризиків та адміністративних витрат. Також додаткові витрати пов'язані з COVID-19 та інвестиціями у рамках Середньострокового плану розвитку до 2022 року, які банк не призупинив навіть в період кризи.

5) Показник чистого спреду та чистої процентної маржі, яка слугує для покриття витрат банку і ризиків, у тому числі й інфляційного, створення прибутку, також відповідають оптимальним значенням у 1,25% та 4,5% відповідно.

б) Також нами були розраховані показники ефективності роботи банку (структури доходів та витрат), показники структури балансу банку, які в сукупності показали, що діяльність банку за результатами 2020 року характеризується як стабільна. Хоча у структурі активів банку незначний обсяг високоліквідних активів, які необхідні банку для того, щоб забезпечити своєчасне виконання своїх боргових зобов'язань. Загалом Креді Агріколь Банк зміг адаптуватися до ситуації, яка склалася в Україні та світі, та підтвердив свій статус стійкого та надійного банку.

7) Проаналізувавши фінансові ризики, з якими стикається банк у процесі своєї діяльності, можна сказати, що у банку сформована ефективна система управління ризиками, яка оновлюється щонайменше щороку, банк встановлює бізнес-правила з метою мінімізації ризиків, проводить заходи зменшення ризиків, здійснює стрес-тестування. Для зменшення кредитного ризику Креді Агріколь Банк диверсифікує свій кредитний портфель, надаючи кредити в національній та іноземній валютах (тільки для юридичних осіб); різним категоріям позичальників (корпоративний бізнес, МСБ, роздрібні клієнти); фінансування різних галузей економіки та майже у 90% випадків надає кредити під забезпечення, в більшості випадків забезпеченням виступають рухоме майно та гарантії і поруки.

8) Банк проводить заходи для зменшення процентного ризику, мінімізувавши його вплив на фінансові результати і капітал банку. Для зменшення імовірності фінансових витрат від валютного ризику банк намагається зменшити розмір відкритих валютних позицій, бо тримати свою валютно позицію закритою дуже складно та неефективно, адже так втрачається можливість від отримання прибутку від коливання валютних курсів. Банк також використовує валютну диверсифікацію для того, щоб зменшити вплив коливань певної валюти або її знецінення. Чим більше валют представлені, тим менший ризик втрати доходів банку.

9) Модель управління ризиком ліквідності також можна назвати ефективною, адже у 2020 році індекс сукупного розриву, який показує яка частина коштів наражається на ризик, складає 10,69%, що є меншим за результати попередніх періодів. Коефіцієнти ліквідності LCR та NSFR відповідають нормативним значенням та значно їх перевищують, що є характерним для банків з надлишковою ліквідністю.

10) Креді Агріколь Банк показав, що має достатньо ресурсів, щоб виконувати свої функції та надавати весь перелік банківських продуктів та послуг, щоб задовольнити потреби своїх клієнтів та підтримати економіку своїми ресурсами. Діяльність Креді Агріколь Банку за останні п'ять років характеризується як позитивна. Оцінка показників прибутковості свідчить, що з кожним роком спостерігається збільшення прибутку банку, зростання прибутковості активів і капіталу, що є наслідком розроблення ефективної політики, удосконалення переліку банківських продуктів та послуг, запровадження нових банківських технологій та плідної роботи для того, щоб стати кращим банком для своїх клієнтів. Виключенням становить 2020 рік, який приніс неочікувані втрати та недоотримані доходи. Але Креді Агріколь Банк зміг протистояти труднощам та продовжує займати провідне місце серед одних із найнадійніших банків країни.

Розглянувши заходи, які позитивно впливають на підвищення ефективності діяльності банку, можемо виділити наступні пропозиції:

1) розробка стратегії, яка має передбачати застосування активних маркетингових заходів, впровадження сучасних технологій обслуговування та розробку і представлення на ринок нових банківських продуктів, упровадження більш складних сервісів для досягнення рівня розвитку банківської системи розвинутих країн світ;

2) ефективне використання власних та залучених коштів, раціональне вкладання коштів в активні операції, які здатні приносити дохід, але таким чином, щоб не впливати на фінансову стійкість банку;

- 3) інвестування у фінансові технології, оновлення ІТ, розвиток цифрових послуг для того, щоб займати позиції лідера серед банків України;
- 4) забезпечення безпеки, надійності та безперебійності операцій для клієнтів;
- 5) аналіз фінансового ринку, банків-конкурентів, закордонних банків;
- 6) удосконалення системи управління ризиками;
- 7) підвищення рівня професіоналізму та мотивації співробітників, проведення тренінгів, заходів з навчання, які збільшують продуктивність праці співробітників та дають можливість їм отримати безцінний досвід для виконання своїх посадових обов'язків;
- 8) використання інструментів хеджування ризиком;
- 9) розвиток комісійних операцій, які дадуть можливість банку вийти на новий рівень банківського розвитку та наблизитися до рівня провідних країн.

Процес удосконалення банку має бути комплексним та охоплювати всі напрямки діяльності банку. Необхідно застосовувати заходи, які сприятимуть підвищенню рейтингу банку та виведенню його на новий рівень у фінансовому середовищі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах: Постанова Правління Національного банку України від 11.06.2018 р. №64. Дата оновлення: 26.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18#Text>
2. Маслак Н.Г. Теоретичні аспекти ефективності банківської діяльності та її оцінки. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. 2009. № 2. С. 1–6.
3. Цемашко Ю.С. Економічні результати діяльності підприємства. Молодий вчений. 2016. №12 (39).
4. Удосконалення класифікації факторів впливу на результати діяльності банку із застосуванням системного підходу/ Н. Шпанковська, Н. Вольська, Ю. Труш, В. Труш. *Фінанси, облік і аудит*. 2011. №7. С. 7-9.
5. Морщенок Т.С., Біляк О. М. Огляд підходів до визначення економічної сутності поняття "ефективність". *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2016. Вип. 1. С. 7-13.
6. Погорелова Т.В., Джонмуродова Н.Д. Особливості статистичної оцінки ефективності банківської діяльності. *Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень: зб. наук. студ. пр. Випуск 3. Частина І. Одеса, ОНЕУ*. 2017. С. 47 – 52.
7. Друкер П. Ф. Эффективный управляющий. Москва: ВСІ, 1994. 268 с.
8. Галайко Н.Р. Організаційно-економічний механізм забезпечення ефективності діяльності банку: автореферат канд. екон. наук: 08.00.08. Львів, 2008. 20 с.
9. Хайлук С. О., Новак С. М. Особливості вибору методу оцінки ефективності банківської діяльності. *Ефективна економіка*. Дніпро, 2010. №8
10. Аналіз банківської діяльності: підручник / А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій-Вергуненко та ін. Київ: КНЕУ, 2003. 347 с.

11. Мандріка А. Ю. Теоретичний аналіз методів оцінки ефективності функціонування економічних систем. *Збірник наукових праць*. Київ, 2017. Випуск 22. С. 128–149.
12. Кишакевич Б.Ю., Кубай Р.Ю., Мажаров Д.В. Ефективність діяльності банків: економічна сутність та методи оцінювання. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Економіка і менеджмент*. 2016. С. 200-203.
13. Офіційний сайт АТ «КРЕДІ АГРИКОЛЬ БАНК». URL: <https://credit-agricole.ua/o-banke/pro-credit-agricole-ukraine/pro-credit-agricole-ukraine-2008>
14. Методологія рейтингової оцінки комерційного банку рейтингового агентства «ІВІ – Рейтинг». 18с.
15. Офіційне Інтернет-представництво Національного банку України. Згруповані балансові залишки. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1>
16. Фінансові звіти АТ «КРЕДІ АГРИКОЛЬ БАНК». URL: <https://credit-agricole.ua/o-banke/dokumenti-ta-zviti>
17. Національний банк України. Звіт про фінансову стабільність. Грудень 2020. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2020-H2.pdf?v=4
18. Офіційне Інтернет-представництво Національного банку України. Розподіл кредитів, наданих фізичним та юридичним особам у національній та іноземній валютах, та розміру кредитного ризику за класами боржника відповідно до Положення № 351. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1>
19. Офіційне Інтернет-представництво Національного банку України. Економічні нормативи та ліміти відкритої валютної позиції. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1>
20. Офіційне Інтернет-представництво Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-vprovadjuye-novi-y-normativ-dlya-bankiv--koefitsiyent-pokrittuya-likvidnistyu-lcr>

21. Finbalance. Фінанси та економіка. НБУ прогнозує, що зростання грошової маси в 2021 році сповільниться до 16,7%. 2021. URL: <http://finbalance.com.ua/news/nbu-ochiku-shcho-zrostannya-hroshovo-masi-v-2021-rotsi-spovilnitsya-do-167>
22. Яремчук О.В., Ларіонова К.Л. Аналіз достатності власного капіталу банку.
URL:<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:UkT8BdbzGqcJ:fkdl1.ubs.edu.ua/article/view/29107/26232+&cd=6&hl=ru&ct=clnk&gl=ua>
23. Пасічник І.В., Кебедова К.Р. Достатність капіталу як чинник стабільності банківського сектору для забезпечення стратегічного розвитку банківської системи. *Економіка і суспільство*. 2018. Випуск 19. С.1123-1128.
24. Berger, A.N. and Humphrey, D.B. Efficiency of Financial Institutions: International Survey and Directions for Future Research. *European Journal of Operational Research*, 98. 1997. С. 175-212.
25. German Supervisory Authority. The BAKIS system. Internal presentation paper. December, 1997.
26. Дзюблюк О.В., Михайлюк Р.В. Фінансова стійкість банків як основа ефективного функціонування кредитної системи: монографія. Тернопіль. 2009. 316 с.
27. Desheng Dash Wu and David L. Olson. Bank Efficiency Analysis. *Enterprise Risk Management in Finance*. 2015. pp.124-135.
28. Jamal Ouenniche, Skarleth Carrales. Assessing efficiency profiles of UK commercial banks: a DEA analysis with regression-based feedback. *Annals of Operations Research*. 266. 2018. Pp.551–587.
29. Jiménez-Hernández, I., Palazzo, G. And Sáez-Fernández, F.J. Determinants of bank efficiency: evidence from the Latin American banking industry. *Applied Economic Analysis*, Vol. 27 No. 81. 2019. pp. 184-206.

30. Jelena TITKO, Jelena STANKEVIČIENĖ, Natalja LĀCE. Measuring bank efficiency: dea application. *Technological and Economic Development of Economy*, 2014. 20(4). pp. 739–757.
31. Галайко Н.Р. Методичні підходи до формування та реалізації стратегії забезпечення ефективності діяльності банку. *Регіональна економіка*. 2008. № 4. С. 132–140.
32. Офіційний сайт АТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК». Нова стратегія AIR — це наші зобов'язання перед клієнтами, співробітниками та суспільством URL: <https://credit-agricole.ua/o-banke/pres-centr/novini/nova-strategiya-air-ce-nashi-zobovuzannya-pered-kliiyentami-1202>
33. Приходна К.В. Забезпечення ефективності діяльності банку. Глобальні та національні проблеми економіки. Випуск 16. 2017. С.439-441.
34. *Фінансовий клуб*. Конкуренція між банками перейшла в онлайн 2021. URL: <https://finclub.net/ua/news/konkurentsia-mizh-bankamy-pereishla-v-onlain.html>
35. Мороз Н.В., Мороз Т.П. Шляхи підвищення прибутковості банківських установ України. Національний університет «Львівська політехніка». С.114-117.
36. Святненко А. Комісійний дохід. За чий рахунок виживають українські банки. *Зеркало* *недели*. Україна. 2016. №15. URL: <https://dt.ua/business/komisiyniy-dohid-za-chiy-rahunok-vizhivayut-ukrayinski-banki-.html>

ДОДАТКИ

Додаток А

Показники ефективності діяльності фінансової установи*

Назва показника	Алгоритм розрахунку	Економічний зміст
<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>
Прибутковість активів	$ROA = \frac{ЧП}{ЧА} * 100\%$, де ROA – прибутковість активів; ЧП– чистий прибуток; ЧА–чисті активи.	Характеризує ефективність використання всіх ресурсів, які фінансова установа має в своєму розпорядженні
Прибутковість капіталу	$ROE = \frac{ЧП}{ВК} * 100\%$, де ROE – прибутковість капіталу; ЧП– чистий прибуток; ВК–власний капітал.	Характеризує прибутковість капіталу
Доходність активів	$ДА = \frac{СД}{ЧА} * 100\%$, де ДА – доходність активів; СД– сукупні доходи; ЧА–чисті активи.	Характеризує рівень доходу, який припадає на одиницю активів, які використовує фінансова установа
Мультиплікатор капіталу	$МК = \frac{ЗА}{ВК} * 100\%$, де МК – мультиплікатор капіталу; ЗА– загальні активи; ВК–власний капітал.	Характеризує рівень ефективності управління ресурсами
Чиста маржа прибутку	$ЧМП = \frac{ЧП}{СД} * 100\%$, де ЧМП – чиста маржа прибутку; ЧП– чистий прибуток; СД–сукупні доходи.	Характеризує відношення чистого прибутку до доходів фінансової установи
Чиста процентна маржа	$ЧПМ = \frac{ЧПД}{ЧА} * 100\%$, де ЧПМ – чиста процентна маржа; ЧПД– чистий процентний дохід; ЧА–чисті активи.	Характеризує можливість фінансової установи отримувати дохід, а саме диференціальний процентний дохід, у відсотках до чистих активів
Чистий спред	$ЧС = \frac{ПД}{ДА} * 100\% - \frac{ПВ}{ПЗ} * 100\%$ де ЧС– чистий спред; ПД–процентний дохід; ДА–дохідні активи; ПВ–процентні витрати; ПЗ–платні зобов'язання.	Дозволяє оцінити відсотковий розподіл, тобто абсолютну відсоткову різницю між вартістю залучених пасивів і доходністю розміщення активів – різницю між двома цінами на ресурси без співвідношення об'ємів
Коефіцієнт ефективності діяльності	$Кеф.д. = \frac{СД}{СВ} * 100\%$, де Кеф.д. – коефіцієнт ефективності діяльності; СД– сукупні доходи; СВ– сукупні витрати.	Кількісний відносний показник, який дозволяє визначити величину ефекту на одиницю затрат

Продовження дод. А

1	2	3
Коефіцієнт дієздатності	$\text{Кд-ті} = \frac{\text{СВ}}{\text{СД}} * 100\%$, де Кд-ті – коефіцієнт ефективності діяльності; СВ– сукупні витрати; СД– сукупні доходи.	Характеризує відношення витрат до доходів фінансової установи.
Загальна рентабельність	$\text{ЗР} = \frac{\text{ФР}}{\text{СВ}} * 100\%$, ЗР – загальна рентабельність; ФР– фінансовий результат; СВ– сукупні витрати.	Характеризує ефективність діяльності фінансової установи, що націлена на отримання доходів

*Примітка: розроблено автором за джерелом:[10].

Додаток Б

Показники прибутковості та ефективності діяльності банку*

Показник	Значення, %					Оптимальне значення
	2016	2017	2018	2019	2020	
Прибутковість активів	2,70	3,59	4,46	4,90	1,84	≥ 1
Прибутковість капіталу	32,63	33,99	34,81	33,55	15,20	≥ 15
Прибутковість витрат	41,34	71,66	82,92	106,74	37,05	-
Чистий спред	11,33	7,61	7,17	8,04	4,95	≥ 1,25
Чиста процентна маржа	6,23	7,30	7,10	7,17	4,80	≥ 4,5
Кеф. д.	151,08	187,34	200,60	230,46	144,68	≥ 120
К ₁	62,77	91,01	91,36	85,13	92,44	70- 80
К ₂	1,67	1,81	1,90	2,90	2,27	≤ 10
К ₃	35,25	6,84	6,46	11,56	5,01	≥ 15
К ₄	20,62	20,56	20,49	20,49	20,60	≤ 50

*Примітка: складено автором на основі проведених розрахунків[15,16].

Додаток В

Звіт про фінансовий стан АТ «Креді Агріколь Банк» за 2016-2020 рр.

Найменування статті	Примітки	(тис. грн)	
		На 31 грудня 2017 року	На 31 грудня 2016 року
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	8 708 812	10 537 519
Кошти в інших банках та НБУ	7	1 108 974	2 603 671
Кредити та заборгованість клієнтів	8	19 393 162	15 505 337
Цінні папери в портфелі банку на продаж	9	1 065 426	648 395
Інвестиційна нерухомість	10	5 797	6 504
Відстрочений податковий актив	27	12 396	-
Основні засоби та нематеріальні активи	11	560 222	498 935
Інші фінансові та нефінансові активи	12	88 644	85 138
Необоротні активи, утримувані для продажу	13	1 597	9 681
Усього активів		30 945 030	29 895 180
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків	14	14 448	391 669
Кошти клієнтів	15	26 064 290	25 210 324
Інші залучені кошти	16	2 770	6 566
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток		47 552	17 758
Відстрочені податкові зобов'язання	27	-	7 881
Резерви за зобов'язаннями	17	108 592	119 522
Інші фінансові та нефінансові зобов'язання	18	368 624	296 177
Субординований борг	20	1 076 750	1 369 649
Усього зобов'язань		27 681 026	27 419 546
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	21	1 222 929	1 222 929
Нерозподілений прибуток		1 246 691	939 823
Резерви та інші фонди банку		796 342	311 670
Резерви переоцінки	19	(1 958)	1 212
Усього власного капіталу		3 264 004	2 475 634

Найменування статті	Примітки	(тис. грн)	
		на 31 грудня 2019 року	на 31 грудня 2018 року
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	6 873 541	8 217 346
Кредити та заборгованість банків	7	2 485 102	1 090 865
Кредити та заборгованість клієнтів	8	23 223 940	21 686 097
Інвестиції в цінні папери	9	1 457 831	999 536
Похідні фінансові активи	30	49 078	47 243
Інвестиційна нерухомість	10	6 161	5 321
Відстрочений податковий актив	24	-	16 142
Основні засоби та нематеріальні активи	11	892 406	623 606
Активи з права користування	5	130 282	-
Інші фінансові та нефінансові активи	12	182 538	94 017
Необоротні активи, утримувані для продажу		955	8 523
Усього активів		35 301 814	32 788 696
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків		7 006	6 142
Кошти клієнтів	13	28 812 862	27 054 046
Похідні фінансові зобов'язання	30	-	346
Інші залучені кошти		-	1 165
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток		57 093	30 115
Відстрочені податкові зобов'язання	24	2 973	-
Резерви за зобов'язаннями	14	82 109	94 084
Зобов'язання з оренди	5	128 064	-
Інші фінансові та нефінансові зобов'язання	15	377 303	336 909
Субординований борг	16	678 538	1 064 641
Усього зобов'язань		30 145 948	28 587 448
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	17	1 222 929	1 222 929
Нерозподілений прибуток		1 729 931	1 459 321
Резерви та інші фонди Банку		2 139 547	1 511 817
Резерви переоцінки		63 459	7 181
Усього власного капіталу		5 155 866	4 201 248
Усього зобов'язань та власного капіталу		35 301 814	32 788 696

Продовження дод. В

Найменування статті	Примітки	на 31 грудня 2020 року	на 31 грудня 2019 року
АКТИВИ			
Прошові кошти та їх еквіваленти	6	13 096 793	6 873 541
Кредити та заборгованість банків	7	4 561 726	2 485 102
Кредити та заборгованість клієнтів	8	27 779 293	23 210 871
Інвестиції в цінні папери	9	3 593 129	1 457 831
Похідні фінансові активи	32	7 008	49 078
Інвестиційна нерухомість	10	3 109	6 161
Відстрочений податковий актив	26	27 095	-
Основні засоби та нематеріальні активи	12	1 002 932	892 406
Активи з права користування	11	139 378	130 262
Інші фінансові та нефінансові активи	13	142 064	182 538
Необоротні активи, утримувані для продажу	14	7 518	955
Усього активів		50 360 045	35 288 745
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків		2 212	7 006
Кошти клієнтів	15	42 766 641	28 812 862
Похідні фінансові зобов'язання	32	14 270	-
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток		66 724	57 093
Відстрочені податкові зобов'язання	26	-	2 973
Резерви за зобов'язаннями	16	161 879	82 109
Зобов'язання з оренди	11	140 597	128 064
Інші фінансові та нефінансові зобов'язання	17	298 413	364 234
Субординований борг	18	808 567	678 538
Усього зобов'язань		44 259 303	30 132 879
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал		1 222 929	1 222 929
Нерозподілений прибуток	19	2 570 725	1 729 931
Резерви та інші фонди банку		2 226 047	2 139 547
Резерви переоцінки		81 041	63 459
Усього власного капіталу		6 100 742	5 155 866
Усього зобов'язань та власного капіталу		50 360 045	35 288 745

Додаток Г

Звіт про прибутки та збитки АТ «Креді Агріколь Банк» за 2016-2020 рр.

Найменування статті	Примітки	2017 рік	2016 рік
Процентні доходи	23	2 790 404	2 851 788
Процентні витрати	23	(914 889)	(989 115)
Чистий процентний дохід		1 875 515	1 862 673
Комісійні доходи	24	920 702	781 781
Комісійні витрати	24	(202 069)	(171 520)
Результат від операцій з фінансовими інструментами, що обліковуються за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки через прибутки або збитки		20 868	174 598
Результат від торговельних операцій з іноземною валютою		231 618	186 060
Результат від переоцінки іноземної валюти		26 361	88 277
Витрати, які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		-	(25 402)
Відрахування до резерву під знецінення кредитів та коштів в інших банках	8	(275 371)	(784 544)
Відрахування до резерву під знецінення дебіторської заборгованості та інших фінансових активів	12	(12 886)	(4 357)
Відрахування до резервів за зобов'язаннями	17	13 008	(54 671)
Інші операційні доходи	25	14 260	30 257
Інші операційні витрати	25	(95 794)	(75 410)
Адміністративні витрати	26	(1 163 880)	(1 009 612)
Прибуток до оподаткування		1 352 332	998 130
Витрати на податок на прибуток	27	(242 831)	(190 344)
Прибуток за рік		1 109 501	807 786

Найменування статті	Примітки	2019 рік	2018 рік
Процентні доходи	19	4 294 454	3 747 025
Процентні витрати	19	(1 817 113)	(1 427 815)
Чистий процентний дохід		2 477 341	2 319 210
Комісійні доходи	20	994 716	942 566
Комісійні витрати	20	(254 738)	(228 809)
Чистий прибуток від операцій з фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток		2 181	54 461
Чистий прибуток від операцій з іноземною валютою		541 060	272 908
Чистий (збиток)/прибуток від переоцінки іноземної валюти		(139 419)	78 046
Результат від модифікації фінансових активів, які обліковуються за амортизованою собівартістю		(12 198)	-
Чистий дохід від відновлення корисності / збиток від зменшення корисності фінансових активів	21	157 173	(277 562)
Чистий збиток від збільшення / дохід від зменшення резервів за зобов'язаннями з кредитування	14	(15 718)	42 044
Чистий дохід від зменшення резервів / збиток від збільшення резервів за іншими зобов'язаннями та іншими нефінансовими активами	12, 14	21 768	(33 889)
Інші операційні доходи	22	31 929	75 085
Витрати на виплати працівникам	23	(956 493)	(805 734)
Витрати зносу та амортизація	23	(209 684)	(138 751)
Інші адміністративні витрати	23	(440 356)	(437 795)
Інші операційні витрати	22	(83 332)	(87 252)
Прибуток до оподаткування		2 114 230	1 774 528
Витрати на податок на прибуток	24	(384 299)	(311 879)
Прибуток за рік		1 729 931	1 462 649

Продовження дод. Г

Найменування статті	Примітки	2020 рік	2019 рік
Процентні доходи	21	3 525 872	4 237 981
Процентні витрати	21	(1 148 759)	(1 817 113)
Чистий процентний дохід		2 377 113	2 420 868
Комісійні доходи	22	958 274	994 716
Комісійні витрати	22	(250 106)	(198 265)
Чистий (збиток)/прибуток від операцій із фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток		(56 340)	2 181
Чистий прибуток від операцій з іноземною валютою		138 185	541 060
Чистий прибуток/(збиток) від переоцінки іноземної валюти		331 364	(139 419)
Результат від модифікації фінансових активів, які обліковуються за амортизованою собівартістю		(8 169)	(12 198)
Результат від продажу цінних паперів, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		4 603	-
Чистий (збиток від зменшення корисності)/ дохід від відновлення корисності фінансових активів	23	(439 648)	157 173
Чистий збиток від нарахування резервів за зобов'язаннями з кредитування	16	(69 854)	(15 718)
Чистий дохід від зменшення резервів за іншими зобов'язаннями та іншими нефінансовими активами	13, 16	11 195	21 768
Інші операційні доходи	24	26 586	31 929
Витрати на виплати працівникам	25	(1 039 110)	(956 493)
Витрати зносу та амортизація	25	(324 826)	(209 684)
Інші адміністративні витрати	25	(406 412)	(440 356)
Інші операційні витрати	24	(134 705)	(83 332)
Прибуток до оподаткування		1 118 150	2 114 230
Витрати на податок на прибуток	26	(190 856)	(384 299)
Прибуток за рік		927 294	1 729 931

Додаток Д

Структура кредитів за видами економічної діяльності АТ «Креді Агріколь Банк» за 2016-2020 рр.

(тис. грн)

Вид економічної діяльності	2017 рік		2016 рік	
	Сума	%	Сума	%
Оптова та роздрібна торгівля	6 819 263	31,81	7 867 604	41,32
Переробна промисловість	6 465 464	30,16	4 565 087	23,98
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство	4 178 850	19,49	3 874 735	20,35
Фізичні особи	3 162 061	14,75	2 187 361	11,49
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	574 275	2,68	314 611	1,65
Інші	239 596	1,11	123 192	0,64
Операції з нерухомим майном	-	-	102 547	0,54
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	-	-	5 878	0,03
Усього кредитів та заборгованості клієнтів до вирахування резервів	21 439 509	100,00	19 041 015	100,00

(тис. грн)

Вид економічної діяльності	2019 рік		2018 рік	
	Сума	%	Сума	%
Оптова та роздрібна торгівля	8 317 385	33,19	7 454 276	31,12
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство	6 153 664	24,55	6 216 464	25,95
Переробна промисловість	5 030 503	20,07	5 069 873	21,17
Фізичні особи	4 891 596	19,52	3 856 916	16,10
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	296 942	1,18	370 538	1,55
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	139 657	0,56	166 571	0,70
Інформація та комунікації	92 533	0,37	301 359	1,26
Операції з нерухомим майном	65 041	0,26	109 899	0,46
Тимчасове розміщування й організація харчування	26 548	0,11	380 307	1,59
Будівництво	26 023	0,10	17 029	0,07
Інші	21 173	0,09	9 312	0,03
Усього кредитів та заборгованості клієнтів до вирахування резервів	25 061 065	100,00	23 952 544	100,00

Вид економічної діяльності	2020 рік		2019 рік	
	Сума	%	Сума	%
Оптова та роздрібна торгівля	11 309 675	38,59	8 309 561	33,17
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство	8 045 719	27,45	6 153 420	24,57
Фізичні особи	4 959 551	16,92	4 891 596	19,53
Переробна промисловість	3 964 654	13,53	5 027 203	20,07
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	632 216	2,16	296 485	1,18
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	147 938	0,50	139 657	0,56
Інформація та комунікації	116 208	0,40	91 553	0,37
Операції з нерухомим майном	80 739	0,28	65 041	0,26
Будівництво	29 575	0,10	26 023	0,10
Професійна, наукова та технічна діяльність	14 669	0,05	15 878	0,06
Тимчасове розміщування й організація харчування	193	0,00	26 532	0,11
Інші	5 809	0,02	5 047	0,02
Усього кредитів і заборгованості клієнтів до вирахування резервів	29 306 946	100,00	25 047 996	100,00

Додаток Е

Інформація про кредити в розрізі видів забезпечення АТ «Креді Агріколь Банк» за 2016-2020 рр.

Найменування статті	Кредити, що надані юридичним особам	Іпотечні кредити фізичних осіб	Споживчі кредити, що надані фізичним особам	Усього
Незабезпечені кредити	3 637 508	148 065	639 050	4 424 623
Кредити, що забезпечені:				
грошовими коштами	59 468	148	1 605	61 221
нерухомим майном	2 488 028	84 109	33 831	2 605 968
у т. ч. житлового призначення	75 376	79 350	23 210	177 936
гарантіями і поручительствами	6 591 547	-	317	6 591 864
рухомим майном	3 728 870	-	1 282 621	5 011 491
майновими правами	345 848	-	-	345 848
Усього кредитів та заборгованості клієнтів до вирахування резервів	16 851 269	232 322	1 957 424	19 041 015

Найменування статті	Кредити, що надані юридичним особам	Іпотечні кредити фізичних осіб	Споживчі кредити, що надані фізичним особам	Усього
Незабезпечені кредити	3 115 304	29 761	914 672	4 059 737
Кредити, що забезпечені:				
грошовими коштами	210 261	85	662	211 008
нерухомим майном	3 021 170	61 336	23 132	3 105 638
у т. ч. житлового призначення	57 972	59 400	18 191	135 563
гарантіями і поручительствами	6 520 805	-	94	6 520 899
рухомим майном	4 529 180	130	2 132 189	6 661 499
майновими правами	880 728	-	-	880 728
Усього кредитів та заборгованості клієнтів до вирахування резервів	18 277 448	91 312	3 070 749	21 439 509

Найменування статті	Кредити, що надані юридичним особам	Іпотечні кредити фізичних осіб	Споживчі кредити, що надані фізичним особам	Усього
Незабезпечені кредити	3 764 356	10 604	1 188 604	4 963 564
Кредити, що забезпечені:				
грошовими коштами	170 051	18	379	170 448
нерухомим майном	3 704 785	85 996	25 263	3 816 044
у т. ч. житлового призначення	55 668	81 785	20 545	157 998
гарантіями і поруками	6 008 593	-	104	6 008 697
рухомим майном	5 804 108	1 164	2 544 784	8 350 056
майновими правами	643 735	-	-	643 735
Усього кредитів та заборгованості клієнтів до вирахування резервів	20 095 628	97 782	3 759 134	23 952 544

Найменування статті	Кредити, що надані юридичним особам	Іпотечні кредити фізичних осіб	Споживчі кредити, що надані фізичним особам	Усього
Незабезпечені кредити	2 428 748	4 163	1 365 297	3 798 208
Кредити, що забезпечені:				
грошовими коштами	324 676	-	38	324 714
нерухомим майном	3 709 498	89 220	27 942	3 826 660
у т. ч. житлового призначення	88 662	85 558	24 973	199 193
гарантіями і поруками	6 956 132	-	129	6 956 261
рухомим майном	6 255 792	676	3 404 131	9 660 599
майновими правами (на нерухомість, виручку тощо)	494 622	-	-	494 622

Найменування статті	Кредити, надані юридичним особам	Іпотечні кредити фізичних осіб	Споживчі кредити, надані фізичним особам	Усього
Незабезпечені кредити	2 117 555	4 625	1 431 484	3 553 664
Кредити, що забезпечені:				
грошовими коштами	202 272	-	-	202 272
нерухомим майном	4 318 447	97 603	25 148	4 441 198
у т. ч. житлового призначення	72 745	96 641	25 129	194 515
гарантіями та поруками	7 997 959	-	758	7 998 717
рухомим майном	8 211 464	65	3 399 867	11 611 396
майновими правами (на нерухомість, виручку тощо)	1 499 699	-	-	1 499 699
Усього кредитів і заборгованості клієнтів до вирахування резервів	24 347 396	102 293	4 857 257	29 306 946

Додаток Ж

Аналіз валютного ризику АТ «Креді Агріколь Банк» за 2016-2020 рр.

Найменування валюти	На 31 грудня 2017 року				На 31 грудня 2016 року			
	Монетарні активи	Монетарні зобов'язання	Похідні фінансові інструменти	Чиста позиція	Монетарні активи	Монетарні зобов'язання	Похідні фінансові інструменти	Чиста позиція
Долари США	8 867 047	8 543 375	(378 146)	(54 474)	11 005 955	9 901 327	(1 163 764)	(59 136)
Євро	2 502 890	2 658 212	131 281	(24 041)	1 926 121	1 726 023	(192 340)	7 758
Фунти стерлінгів	16 044	15 986	-	58	13 816	14 035	-	(219)
Інші	119 220	84 855	(33 044)	1 321	96 848	94 727	(3 414)	(1 293)
Гривня	18 814 143	16 131 464	274 055	2 956 734	16 298 352	15 436 328	1 341 205	2 203 229
Усього	30 319 344	27 433 892	(5 854)	2 879 598	29 341 092	27 172 440	(18 313)	2 150 339

(тис. грн)

Найменування валюти	На 31 грудня 2019 року				На 31 грудня 2018 року			
	Монетарні активи	Монетарні зобов'язання	Похідні фінансові інструменти	Чиста позиція	Монетарні активи	Монетарні зобов'язання	Похідні фінансові інструменти	Чиста позиція
Долар США	7 364 963	7 089 876	(296 078)	(20 991)	8 719 051	8 327 731	(419 280)	(27 960)
Євро	3 128 252	2 900 360	(237 982)	(10 090)	4 065 438	3 243 978	(856 478)	(35 019)
Інші	182 307	162 636	(16 295)	3 376	134 283	112 536	(21 046)	702
Гривня	23 452 980	19 577 435	608 832	4 484 377	19 108 355	16 610 151	1 357 915	3 856 119
Усього	34 128 502	29 730 307	58 477	4 456 672	32 027 127	28 294 396	61 111	3 793 842

Найменування валюти	На 31 грудня 2020 року				На 31 грудня 2019 року			
	монетарні активи	монетарні зобов'язання	похідні фінансові інструменти	чиста позиція	монетарні активи	монетарні зобов'язання	похідні фінансові інструменти	чиста позиція
Долари США	14 364 194	13 815 742	(525 470)	22 982	7 364 963	7 089 876	(296 078)	(20 991)
Євро	4 580 598	4 248 153	(335 322)	(2 877)	3 128 252	2 900 360	(237 982)	(10 090)
Інші	152 062	184 163	35 050	2 949	182 307	162 636	(16 295)	3 376
Гривня	29 984 021	25 586 895	832 703	5 229 829	23 439 911	19 577 435	608 832	4 471 308
Усього	49 080 875	43 834 953	6 961	5 252 883	34 115 433	29 730 307	58 477	4 443 603

Додаток II

Загальний аналіз відсоткового ризику АТ «Креді Агріколь Банк» за 2016-2020 рр.

Найменування статті	На вимогу і менше 1 м.	Від 1 до 12 м.	Більше року	Безвідсоткові	Усього
2016					
Активи	17 106 846	7 854 406	2 550 533	1 833 025	29 344810
Зобов'язання	11 272 457	3 112 551	345 609	12 473 064	27 203681
Чистий розрив за процентними ставками	5 834 389	4 741 855	2 204 924	-10 640 039	2 141 129
Сукупний розрив	5 834 389	10 576 244	12 781 168	2 141 129	
Індекс процентного ризику	18	33	40	7	
2017					
Активи	13 496 517	10 171 895	4 314 451	2 336 481	30 319344
Зобов'язання	10 413 533	3 220 523	18 495	13 781 341	27 433892
Чистий розрив за процентними ставками	3 082 984	6 951 372	4 295 956	-11 444 860	2 885 452
Сукупний розрив	3 082 984	10 034 356	14 330 312	2 885 452	
Індекс процентного ризику	10	31	45	9	
2018					
Активи	14 884 266	10 836 479	4 023 781	2 282 601	32 027127
Зобов'язання	10 122 983	3 377 096	5 166	14 848 509	28 353754
Чистий розрив за процентними ставками	4 761 283	7 459 383	4 018 615	-12 565 908	3 673 373
Сукупний розрив	4 761 283	12 220 666	16 239 281	3 673 373	
Індекс процентного ризику	15	38	51	11	
2019					
Активи	15 657 602	11 461 751	6 007 221	1 057 166	34 183740
Зобов'язання	10 582 885	3 915 076	35 081	15 197 372	29 730414
Чистий розрив за процентними ставками	5 074 717	7 546 675	5 972 140	-14 140 206	4 453 326
Сукупний розрив	5 074 717	12 621 392	18 593 532	4 453 326	
Індекс процентного ризику	15	37	54	13	
2020					
Активи	19372212	12831155	5554114	11323394	49080875
Зобов'язання	13 848 647	3 833 084	81 966	26 071 256	43 834953
Чистий розрив за процентними ставками	5 523 565	8 998 071	5 472 148	-14 747 862	5 245 922
Сукупний розрив	5 523 565	14 521 636	19 993 784	5 245 922	
Індекс процентного ризику	11	30	41	11	

*Примітка: складено автором на основі даних річної звітності Креді Агріколь Банк [16].

Додаток К

Аналіз відсоткового ризику АТ «Креді Агріколь Банк» за 2016-2020 рр.

(тис. грн)

Найменування статті	На вимогу і менше 1 місяця	Від 1 до 12 місяців	Більше року	Безпроцентні	Усього
2017 рік					
Усього фінансових активів	13 496 517	10 171 895	4 314 451	2 336 481	30 319 344
Усього фінансових зобов'язань	10 413 533	3 220 523	18 495	13 781 341	27 433 892
Чистий розрив за процентними ставками на 31 грудня 2017 року	3 082 984	6 951 372	4 295 956	(11 444 860)	2 885 452
2016 рік					
Усього фінансових активів	17 106 846	7 854 406	2 550 533	1 833 025	29 344 810
Усього фінансових зобов'язань	11 272 457	3 112 551	345 609	12 473 064	27 203 681
Чистий розрив за процентними ставками на 31 грудня 2016 року	5 834 389	4 741 855	2 204 924	(10 640 039)	2 141 129

(тис. грн)

Найменування статті	На вимогу і менше 1 місяця	Від 1 до 12 місяців	Більше року	Безвідсоткові	Усього
2019 рік					
Усього фінансових активів	15 657 602	11 461 751	6 007 221	1 057 166	34 183 740
Усього фінансових зобов'язань	10 582 885	3 915 076	35 081	15 197 372	29 730 414
Чистий розрив за процентними ставками на 31 грудня 2019 року	5 074 717	7 546 675	5 972 140	(14 140 206)	4 453 326
2018 рік					
Усього фінансових активів	14 884 266	10 836 479	4 023 781	2 282 601	32 027 127
Усього фінансових зобов'язань	10 122 983	3 377 096	5 166	14 848 509	28 353 754
Чистий розрив за процентними ставками на 31 грудня 2018 року	4 761 283	7 459 383	4 018 615	(12 565 908)	3 673 373

Найменування статті	На вимогу і менше 1 місяця	Від 1 до 12 місяців	Більше року	Безвідсоткові	Усього
2020 рік					
Усього фінансових активів	19 372 212	12 831 155	5 554 114	11 323 394	49 080 875
Усього фінансових зобов'язань	13 848 647	3 833 084	81 966	26 071 256	43 834 953
Чистий розрив за процентними ставками на 31 грудня 2020 року	5 523 565	8 998 071	5 472 148	(14 747 862)	5 245 922
2019 рік					
Усього фінансових активів	15 657 602	11 461 751	6 007 221	1 057 166	34 183 740
Усього фінансових зобов'язань	10 582 885	3 915 076	35 081	15 197 372	29 730 414
Чистий розрив за процентними ставками на 31 грудня 2019 року	5 074 717	7 546 675	5 972 140	(14 140 206)	4 453 326

Додаток Л

**Аналіз фінансових активів та зобов'язань за строком погашення
на основі очікуваних строків погашення АТ «Креді Агріколь Банк» за
2016-2020 рр.***

Найменування статті	На вимогу і менше 1 м.	Від 1 до 12 м.	Від 1 до 5 років	Понад 5 років	Усього
2016					
Активи	18 928 043	7 858 929	2 368 626	189 212	29 344 810
Зобов'язання	20 815 169	4 829 349	514 122	1 045 041	27 203 681
Чистий розрив ліквідності	(1 887 126)	3 029 580	1 854 504	(855 829)	2 141 129
Сукупний розрив	(1 887 126)	1 142 454	2 996 958	2 141 129	
Індекс сукупного розриву	(6)	4	9	7	
2017					
Активи	15 801 325	10 154 392	4 198 078	165 549	30 319 344
Зобов'язання	22 813 300	3 473 584	532 855	532 855	27 352 594
Чистий розрив ліквідності	(7 011 975)	6 680 808	3 665 223	(367 306)	2 966 750
Сукупний розрив	(7 011 975)	(331 167)	3 334 056	2 966 750	
Індекс сукупного розриву	(22)	(1)	10	9	
2018					
Активи	17 117 078	10 858 018	3 907 435	144 596	32 027 127
Зобов'язання	24 714 869	2 504 393	806 893	268 241	28 294 396
Чистий розрив ліквідності	(7 597 791)	8 353 625	3 100 542	(123 645)	3 732 731
Сукупний розрив	(7 597 791)	755 834	3 856 376	3 732 731	
Індекс сукупного розриву	(24)	2	12	12	
2019					
Активи	16 614 943	11 465 819	5 812 329	235 411	34 128 502
Зобов'язання	25 131 641	3 798 778	550 776	249 112	29 730 307
Чистий розрив ліквідності	(8 516 698)	7 667 041	5 261 553	(13 701)	4 398 195
Сукупний розрив	(8 516 698)	(849 657)	4 411 896	4 398 195	
Індекс сукупного розриву	(25)	(2)	13	13	
2020					
Активи	29 776 726	13 678 618	5 441 648	183 883	49 080 875
Зобов'язання	39 034 211	3 712 882	755 902	331 958	43 834 953
Чистий розрив ліквідності	(9 257 485)	9 965 736	4 685 746	(148 075)	5 245 922
Сукупний розрив	(9 257 485)	708 251	5 393 997	5 245 922	
Індекс сукупного розриву	(19)	1	11	11	

*Примітка: складено автором на основі даних річної звітності Креді Агріколь Банк[16].

Додаток М

Аналіз фінансових активів та зобов'язань за строком погашення

АТ «Креді Агріколь Банк» за 2016-2020 рр.

(тис. грн)

Найменування статті	На вимогу і менше 1 місяця	Від 1 до 12 місяців	Від 12 місяців до 5 років	Понад 5 років	Усього
Активи					
Грошові кошти та їх еквіваленти	10 537 519	-	-	-	10 537 519
Кошти в інших банках та НБУ	2 603 481	-	190	-	2 603 671
Кредити та заборгованість клієнтів	5 739 380	7 278 845	2 298 810	188 302	15 505 337
Цінні папери в портфелі банку на продаж	-	577 859	69 626	910	648 395
Інші фінансові активи	47 663	2 225	-	-	49 888
Усього фінансових активів	18 928 043	7 858 929	2 368 626	189 212	29 344 810
Зобов'язання					
Кошти банків	44 710	346 959	-	-	391 669
Кошти клієнтів	20 685 615	4 461 001	51 920	11 788	25 210 324
Інші залучені кошти	3 297	601	2 668	-	6 566
Резерви за зобов'язаннями	-	4 627	78 705	-	83 332
Інші фінансові зобов'язання	81 547	6 055	54 539	-	142 141
Субординований борг	-	10 106	326 290	1 033 253	1 369 649
Усього фінансових зобов'язань	20 815 169	4 829 349	514 122	1 045 041	27 203 681
Чистий розрив ліквідності на кінець дня 31 грудня	(1 887 126)	3 029 580	1 854 504	(855 829)	2 141 129
Сукупний розрив ліквідності на кінець дня 31 грудня	(1 887 126)	1 142 454	2 996 958	2 141 129	

(тис. грн)

Найменування статті	На вимогу і менше 1 місяця	Від 1 до 12 місяців	Від 12 місяців до 5 років	Понад 5 років	Усього
Активи					
Грошові кошти та їх еквіваленти	8 708 812	-	-	-	8 708 812
Кошти в інших банках та НБУ	959 390	149 388	196	-	1 108 974
Кредити та заборгованість клієнтів	6 022 942	9 724 653	3 480 928	164 639	19 393 162
Цінні папери в портфелі банку на продаж	67 211	280 351	716 954	910	1 065 426
Інші фінансові активи	42 970	-	-	-	42 970
Усього фінансових активів	15 801 325	10 154 392	4 198 078	165 549	30 319 344
Зобов'язання					
Кошти банків	14 448	0	0	0	14 448
Кошти клієнтів	22 680 759	3 339 715	30 205	13 611	26 064 290
Інші залучені кошти	31	2 487	252	0	2 770
Резерви за зобов'язаннями	8 429	61 964	0	0	70 393
Інші фінансові зобов'язання	109 633	59 223	186	0	169 042
Субординований борг	0	10 195	547 311	519 244	1 076 750
Усього фінансових зобов'язань	22 813 300	3 473 584	577 954	532 855	27 397 693
Чистий розрив ліквідності на кінець дня 31 грудня	(7 011 975)	6 680 808	3 620 124	(367 306)	2 921 651
Сукупний розрив ліквідності на кінець дня 31 грудня	(7 011 975)	(331 167)	3 288 957	2 921 651	

Продовження дод. М

Найменування статті	На вимогу і менше 1 міс.	Від 1 до 12 міс.	Від 1 до 5 років	Понад 5 років	Усього
АКТИВИ					
Грошові кошти та їх еквіваленти	8 217 346	-	-	-	8 217 346
Кредити та заборгованість банків	1 090 865	-	-	-	1 090 865
Кредити та заборгованість клієнтів	7 631 794	10 313 893	3 602 274	138 136	21 686 097
Цінні папери в портфелі Банку на продаж	155 998	542 790	300 748	-	999 536
Інші фінансові активи	21 075	1 335	4 413	6 460	33 283
Усього фінансових активів	17 117 078	10 858 018	3 907 435	144 596	32 027 127
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ					
Кошти банків	6 142	-	-	-	6 142
Кошти клієнтів	24 573 559	2 461 480	13 824	5 183	27 054 046
Інші залучені кошти	416	749	-	-	1 165
Резерви за зобов'язаннями	1 076	29 678	3 953	19	34 726
Інші фінансові зобов'язання	133 676	-	-	-	133 676
Субординований борг	-	12 486	789 116	263 039	1 064 641
Усього фінансових зобов'язань	24 714 869	2 504 393	806 893	268 241	28 294 396
Чистий розрив ліквідності на кінець дня 31 грудня	(7 597 791)	8 353 625	3 100 542	(123 645)	3 732 731
Сукупний розрив ліквідності на кінець дня 31 грудня	(7 597 791)	755 834	3 856 376	3 732 731	

(тис. грн)

Найменування статті	На вимогу і менше 1 міс.	Від 1 до 12 міс.	Від 1 до 5 років	Понад 5 років	Усього
АКТИВИ					
Грошові кошти та їх еквіваленти	6 873 541	-	-	-	6 873 541
Кредити та заборгованість банків	2 485 102	-	-	-	2 485 102
Кредити та заборгованість клієнтів	7 171 504	11 052 603	4 765 333	234 500	23 223 940
Інвестиції в цінні папери	-	412 927	1 043 994	910	1 457 831
Інші фінансові активи	84 796	289	3 002	1	88 088
Усього фінансових активів	16 614 943	11 465 819	5 812 329	235 411	34 128 502
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ					
Кошти банків	7 006	-	-	-	7 006
Кошти клієнтів	25 012 582	3 746 752	42 951	10 577	28 812 862
Резерви за зобов'язаннями	4 205	38 705	4 932	1	47 843
Інші фінансові зобов'язання	107 848	10 195	64 699	1 316	184 058
Субординований борг	-	3 126	438 194	237 218	678 538
Усього фінансових зобов'язань	25 131 641	3 798 778	550 776	249 112	29 730 307
Чистий розрив ліквідності на кінець дня 31 грудня	(8 516 698)	7 667 041	5 261 553	(13 701)	4 398 195
Сукупний розрив ліквідності на кінець дня 31 грудня	(8 516 698)	(849 657)	4 411 896	4 398 195	

Найменування статті	На вимогу і менше 1 міс.	Від 1 до 12 міс.	Від 1 до 5 років	Понад 5 років	Усього
АКТИВИ					
Грошові кошти та їх еквіваленти	13 096 793	-	-	-	13 096 793
Кредити та заборгованість банків	4 561 726	-	-	-	4 561 726
Кредити та заборгованість клієнтів	11 685 420	11 903 844	4 007 056	182 973	27 779 293
Інвестиції в цінні папери	385 079	1 772 548	1 434 592	910	3 593 129
Інші фінансові активи	47 708	2 226	-	-	49 934
Усього фінансових активів	29 776 726	13 678 618	5 441 648	183 883	49 080 875
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ					
Кошти банків	1 971	241	-	-	2 212
Кошти клієнтів	38 973 673	3 615 252	131 779	45 937	42 766 641
Резерви за зобов'язаннями	6 058	86 919	31 257	4	124 238
Інші фінансові зобов'язання	52 509	10 470	67 529	2 787	133 295
Субординований борг	-	-	525 337	283 230	808 567
Усього фінансових зобов'язань	39 034 211	3 712 882	755 902	331 958	43 834 953
Чистий розрив ліквідності на кінець дня 31 грудня	(9 257 485)	9 965 736	4 685 746	(148 075)	5 245 922
Сукупний розрив ліквідності на кінець дня 31 грудня	(9 257 485)	708 251	5 393 997	5 245 922	